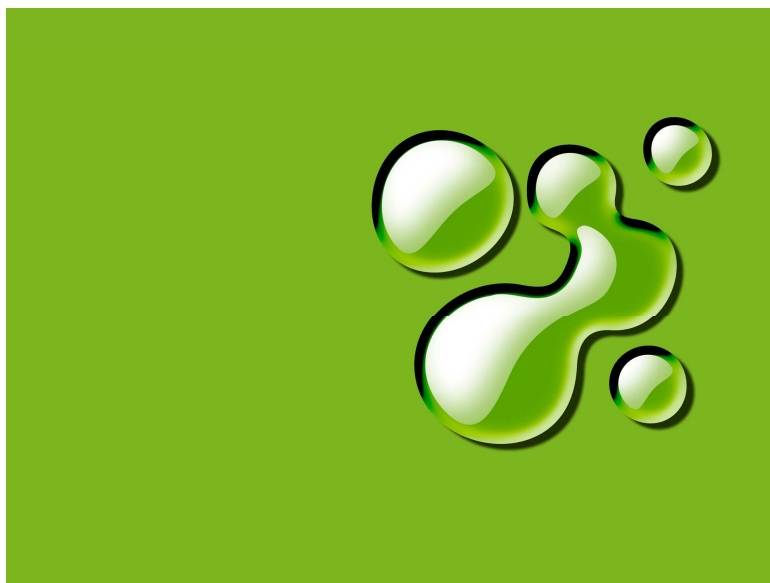

Vakka-Suomen KOKO-ohjelma 2010 - 2013

Vakka-Suomen seutukunta
Yhtymähallitus
16.06.2009
Valtioneuvosto 19.11.2009
Ukipolis Oy
Hallitus 08.12.2009

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Ohjelmaehdotuksen vastaavuus alueen kehittämisen tavoitteisiin	1
1.1	Ohjelmaehdotuksen perustelut alueen kilpailukyvyn ja tasapainoisen aluekehityksen näkökulmasta	1
1.2	Erikoistuminen, vahvuudet ja KOKO:n rooli niiden vahvistamisessa	3
1.3	Ohjelman tavoite	6
2.	Ohjelman toimenpidekokonaisuudet	6
2.1	Ohjelman toimenpidekokonaisuudet	6
2.2	Toimenpidekokonaisuuksien operationalisointi	6
3.	KOKO:n laadinta ja toteutus	8
3.1	Paikallinen toiminnallisuuteen ja strategiseen yhteistyöhön perustuva toiminta-alue	8
3.2	Alueen toimijoiden osallistaminen valmisteluun ja sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen	9
3.3	Ohjelman rooli ohjelmallisen kehittämisen kokonaisuudessa, suhde maakuntaohjelmaan ja muihin kehittämisinstrumentteihin	10
3.4	Toimijoiden edellytykset toteuttaa ohjelmaehdotuksen mukaisia teemoja	11
4.	Vastaavuus KOKO:n toimintatapoihin sekä vaikuttavuus sukupuolten tasa-arvoon ja kestävään kehitykseen	12
4.1	Ohjelman ennakoivuus ja oppivuus	12
4.2	Kumppanuus	12
4.3	Verkostoituminen	13
4.4	Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen	13
4.5	Ekologisesti kestävä kehityksen edistäminen	13
5.	Ilmoittautuminen kansallisiin verkostoihin sekä pilotoitaviin kansallisiin verkostoihin	14
6.	Rahoitus	14
LIITE 1	Vakka-Suomi numeroina ja kuvioina (sivut poistettu)	
LIITE 2	Työvoimapolitiikka	
LIITE 3	Oppiva organisaatio	
LIITE 4	Sukupuolivaikutusten kuvaus	
LIITE 5	Ympäristövaikutusten kuvaus	

1. Ohjelmaehdotuksen vastaavuus alueen kehittämisen tavoitteisiin

1.1. Ohjelmaehdotuksen perustelut alueen kilpailukyvyn ja tasapainoisen aluekehityksen näkökulmasta

Visiona on, että vuonna 2014 Vakka-Suomi on teolliseen osaamiseen nojaava, uusia tietoja ja taitoja nopeasti omaksuva seutukunta. Samalla alue tarjoaa korkeatasoisen työ-, asuin- ja vapaa-ajan ympäristön ja hyvät palvelut.

Vakka-Suomi on kilpailukykyinen, kun se säilyy itsenäisenä elinkeinopoliittisena toimijana ja perustaa elinkeinopoliittikkansa vahvuksiensa hyödyntämiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Vakka-Suomi on valinnut strategiakseen nopean omaksumisen toimintatavan. Tämä tarkoittaa sitä, että muualla kehitetyt tutkimuksen ja tuotekehityksen tulokset kyetään mahdollisimman nopeasti ottamaan käyttöön sovellutuksina ja tuotannollistuksina seudun yrityksissä. Osassa seudun yrityksiä tehdään merkittävää innovaatio- ja tuotekehitystoimintaa. Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten puuttuminen alueelta merkitsee kuitenkin sitä, että nopea soveltaminen ja tuotannollistaminen strategiavalintana tukee suurempaa yritysjoukkoa kuin tuotekehitykseen panostaminen.

Nopea omaksuminen edellyttää

- Uuden tiedon tehokasta levittämistä ja istuttamista osaksi kaikkea toimintaa.
- Tiedon hankintaa jatkuvasti muuttuvasta toimintaympäristöstä ja toiminnan sopeuttamista sen mukaisesti sekä uusien tuotannollisen toiminnan ja sitä tukevien yrityspalvelujen alojen löytämistä.
- Verkostomaisen yhteistyön suhteiden luomista myös alueen ulkopuolelle samanaikaisesti alueen sisäisen verkottumisen kanssa.

Nopea omaksuminen tapahtuu helpoimmin oppivissa organisaatioissa. Toimintakonseptin levittäminen sekä yritysmuotoisiin että julkisiin organisaatioihin on tästä syystä Vakka-Suomen ohjelman tavoitteena (kts. LIITE 3).

Vakka-Suomen kilpailukyvyn kehittäminen ohjelmatyössä perustuu alla esitellyille asioille.

Innovaatioympäristön kehittäminen

Seudun innovaatioympäristön tavoitteena on tarjota yrityksille neuvontaa tutkimus- ja tuote- ja palvelukehitystiedon hankintaan ja mahdollisesti tarvittaviin korkeakoulu- ja tutkimuslaitosyhteyksiin, huolehtia käytettävissä olevien rahoituslähteiden tuntemuksesta ja rahoituksen neuvonnasta. Tavoitteena on ensisijaisesti tuotannollistamisvaiheen ja tiedon soveltamisen tukeminen. Omien resurssien lisäksi käytetään korkeakoulujen ja oske-klustereiden tarjoamia palveluja, erityisesti meri-, energia- ja kone- ja teknologiaklustereita, ja osallistutaan KOKO:n innovaatioverkoston toimintaan. Seutukunnan sisäiset innovaatiopalvelut muodostuvat teknologiakeskus Ukipolis Oy:n tarjoamista neuvontapalveluista ja sen yrityshautomon palveluista. Seudulla sijaitsevat ammatilliset oppilaitokset tarjoavat yritysten tuotekehitys- ja tuotannollistamistoimintaan protopaja- ja kehittämispalveluja. Seudun KOKO tarjoaa mahdollisuuden toimintamallin edelleen kehittämiseen ja yhteistyöverkoston kasvattamiseen.

Kestävän kehityksen periaatteet ohjaavat yritysten käyttöön tavoiteltavien innovaatioiden valintaa.

Osaamisperustan kehittäminen

Seudun keskeisin osaaminen on yrityksissä. Sen kehittäminen tarkoittaa yritysten ja niiden henkilökunnan osaamisen päivittämistä ennakoivasti ja osaavan työvoiman saannin turvaamista. Avainasemassa ovat paikallisten oppilaitosten lisäksi TE-keskus ja TE-toimisto koulutuksen ostajina ja työvälitystehtävän hoitajina sekä ennakointitiedon tuottajina. Seudun KOKO tarjoaa ennakointitiedon välittämisen- ja työstämispalveluita.

Osaamisen kehittämisen perustan muodostavat alueen ammatilliset oppilaitokset (nuorisoasteen koulutuksen, aikuiskoulutuksen ja ammattikorkeakoulun paikalliset yksiköt). Tavoitteena on, että nämä toimivat työelämälähtöisesti ja kehittävät toimintaansa muuttuvien tarpeiden mukaisesti. KOKO-ohjelma mahdollistaa maakuntatasolla tuotettavan ennakointitiedon muokkaamisen ja käyttämisen seutukunnassa. Toiminta hoidetaan kauppakamariosaston vetämänä, tiiviissä yhteistyössä paikallisten ammatillisten oppilaitosten, yritysneuvojen ja -kehittäjien sekä TE-toimiston kanssa. Ennakointitietoon perustuva osaamisen kehittäminen parantaa työvoiman tarjonnan ja kysynnän kohtaantoa.

LIITE 2 Työvoimapolitiikka

Yrittäjyys

Yrittäjyyden edistäminen kuuluu yritysten neuvonnan, kehittämistyön ja yrittäjyyskoulutuksen osalta seudun perustoimintoihin. Myös yrittäjyyskasvatus on koulutuksen kaikilla tasoilla saatu hyvään alkuun. Innovatiivisten yritysten ja yritysideoiden liikkeelle lähtöä voidaan tukea seutukunnan yhteisessä yrityshautomossa, jolla on toimipisteet Uudessakaupungissa ja Laitilassa.

KOKO:ssa yrittäjyyttä edistetään lähinnä etsimällä ja paikkaamalla mahdollisia yritystoiminnan aukkoja mm. uusien potentiaalisten tuotteiden tuotannollistamiseksi ja tuotannollisen toiminnan tarvitsemien palvelujen aikaansaamiseksi. Lisäksi seutukunta edistää hyvinvointialan yrittäjyyttä KOKO-alueiden yhteisen verkoston toiminnassa ja osallistumalla aktiivisesti maakuntatason yhteistyöhön alan kehittämisessä.

Hyvinvointi ja elämänlaatu

Elämänlaadun perustan seutukunnassa muodostavat menestyvät yritykset, jotka mahdollistavat alueen tulonmuodostuksen ja kuntien menestyksen. Kunnat tuottavat hyvän toimintaympäristön yritystoiminnalle, viihtyisän ja toimivan asuin ympäristön ja hyvät peruspalvelut. KOKO:n kautta vaikutetaan elämänlaatuun lähinnä ohjelmaperusteisen kehittämistyön avulla pitämällä huolta siitä, että maakuntatason ohjelmat, erityisesti maankäytön suunnittelun osalta, säilyttävät seudun toimintaedellytykset vähintään nykyisellä tasolla, mieluummin mahdollistavat niiden parantamisen. Ohjelmatyöllä on myös merkitystä alueen infran kehittämisessä yritystoiminnan edellytykset varmistamaan kuntoon.

Koheesio ja Vakka-Suomen KOKO-ohjelman painopistealat

Seutukunnan vahvuuksien perusteella painopistealoiksi on valittu

- Kulkuneuvo- ja metalliteollisuus sekä meriklusteri
- Ympäristöystävälliset energiaratkaisut ja energiateknologiaan liittyvät koneet ja laitteet

- Elintarvikeala, maatala- ja kalatalous
- Hyvinvointiala.

Seudun sisäinen koheesiovaikutus syntyy siitä, että toiminta-alueen kaikissa kunnissa sijaitsee painopistealojen yrityksiä. Ohjelman keskeinen toimintamalli, tuotekehityksen ja tutkimuksen tulosten siirtäminen yritysten sovellettaviksi ja tuotannollistettaviksi, sopii kaikille valituille toimialoille ja palvelee siten koko aluetta. KOKO:n avulla tuotetaan ja muokataan keskitetysti sekä levitetään tehokkaasti ennakoitietoa. Sen tuottamiseen ja hyödyntämiseen eivät yksittäisten kuntien resurssit riitä. Lisäksi ohjelman avulla tuetaan yhteisten kehittämis- ja koulutusorganisaatioiden palveluiden levittämistä yritysten käyttöön.

Valtakunnallisen KOKO-ohjelman kannalta Vakka-Suomen teemat ja toimintamalli taasaavat valtakunnallista kehitystä tukemalla melko pienen ja melko kaukana korkeakoulukeskittymistä sijaitsevan alueen itsenäistä elinkeinopolitiikkaa ja mahdollistamalla tuotannollisen yritystoiminnan ja siihen liittyvien palvelujen kehittämisen hyödyntämällä korkeakoulu- ja tutkimuslaitoskeskittymissä syntyvää tutkimus- ja tuotekehitystietoa.

1.2. Erikoistuminen, vahvuudet ja KOKO:n rooli niiden vahvistamisessa

Tavoitteena on syventää seutukunnan erikoistumista tuotannolliseen toimintaan ja siihen liittyviin palveluihin. Tähän alueelta löytyy osaaminen ja sen kehittämisedellytykset. Vakka-Suomella on jo pitkät perinteet toimimisesta globaalissa ympäristössä. Seutu on aina elänyt viennistä (kts. LIITE 1). Yritysten hyvä kansainvälisen toiminnan osaaminen näkyy esim. energia- ja prosessiteollisuuden maailmanlaajuisessa viennissä. Seudun KOKO-ohjelma palvelee kaikkia alla selostettuja vahvuusaloja luvussa 1.1. esitellyillä tavoilla innovaatioympäristön, osaamisperustan, yrittäjyyden ja hyvinvoinnin ja elämänlaadun osa-alueilla. Toimintatavat on selostettu luvussa 2.2.

Kulkuneuvo- ja metalliteollisuus sekä meriklusteri

Alueen autoteollisuuden yritysten osaamiseen perustuvat uudet mahdollisuudet ilmastonmuutoksen edellyttämässä uudelleen suuntautumisessa muokkaavat henkilöautojen kokoonpanon lisäksi myös alan osatoimittajien tuotteita ja toimintaa uusien vaatimusten mukaiseksi. Hybridihenkilöauton ja sähköisen golfauton valmistus on käynnistymässä. Tuotannolliseen toimintaan liitetty palvelu on jo pitkälle konseptoitu. Kulkuneuvoteollisuuden osana myös tuulilasiin valmistus on yksi seudun vahvoista ventialoista. Euroopan linja-autojen tuulilaseista ja muista lasiosista valmistetaan 80 % Vakka-Suomessa. Vaativa asiakas on luontevasti ollut yritysten toiminnan kehittämisen lähtökohta. Edellinen lama opetti kuitenkin alueen tuotannolliset yritykset varomaan yhden asiakkaan politiikkaa.

Seudun yrityksissä on runsaasti metallialan erityisosaamista esim. vientiin tuotettavissa hitsatuissa energiateknologian tuotteissa. Ohutlevyosaaminen on vahvaa erikoisalusten valmistuksessa, teollisuudelle toimitettavissa kokonaisissa tuoteratkaisuissa ja ohutlevykomponenteissa, jotka perustuvat mekaniikan tuotekehitykseen, samoin kuin ohutlevykennoteknologiassa, jonka tuotteita ovat mm. hissikulut ja muut kenno-rakenteet. Alan yritykset toimivat usein yhteistyössä erilaisina toimitusverkostoina. Metallialan osaamista on myös alueen ammatillisissa oppilaitoksissa, jotka tarjoavat protopajatyyppejä ja pätevöintipalveluja yrityksille. Alan yritysten kehittämisessä on verkotuttu yhteistyöhön myös Lappeenrannan teknisen korkeakoulun ja Turun kone-tekniakeskuksen kanssa paikallisena kumppanina aikuiskoulutuskeskus.

Kasitien yrityskeskuksen ja aikuiskoulutuskeskuksen yhteistyönä on logistisesti keskeiselle paikalle laajenemassa vahva robotiikan, laserleikkauksen ja –hitsauksen

osaamiskeskittymä. Yritysten, koulutustehdas Lasepron ja tutkimuslaitosten kanssa muodostuu valtakunnallisesti merkittävää osaamista, joka tuo tärkeää lisäarvoa koko Länsi-Suomen metalliteollisuudelle.

Vakka-Suomi tarjoaa hyvät logistiset yhteydet ja palvelut. Laivaväylän, sataman ja rautatien muodostamaa kolmiyhteyttä hyödyntää erityisesti satama-alueelle sijoittunut metallipalvelukeskus, jossa teräksen tuontia ja määrämittaan leikkaamista harjoittava yritys on verkottunut yhteistyöhön keskuksessa toimivien, erilaisia metallituotteita valmistavien yritysten kanssa. Metallipalvelukeskus on myös hyvällä alulla palvelukonseptin entistä tiiviimmässä liittämässä tuotannolliseen toimintaan. Meritse kuljettamisen mahdollisuus luo keskuksessa edellytykset hyvinkin suurten ja raskaiden laitteiden valmistukseen. Myös maantiekuljetusmahdollisuudet, kantatie 43 ja valtatie 8, tukevat keskuksen kehitystä. Ammattikorkeakoulun paikallisyksikkö on mukana alueen logistiikan kehittämisessä. Ammattioppilaitoksen metallin koestusyksikkö toimii alueella protopajana.

Tavoitteena on KOKO-ohjelmassa edelleenkin tukea alan yritysten yhteistyötä tutkimuslaitosten kanssa ja saada entistä pienemmät yritykset mukaan tähän toimintaan samalla kun tuetaan niiden keskinäistä verkottumista ja päätoimittaja-alihankkijasuhteiden syntymistä ja toimivuutta.

Ympäristöystävälliset energiaratkaisut, energiateknologiaan liittyvät koneet ja laitteet

Seutukunta on päässyt hyvään alkuun sekä ympäristöystävällisten energiaratkaisujen että kestäväen kehityksen mukaisten energiateknologian koneiden ja laitteiden valmistuksen kehittämisessä. Vakka-Suomi on veturina kolmen maakunnan yhteisessä bioenergian tuotantoa ja hyväksikäyttöä edistävässä hankkeessa. Uusikaupunki on mukana *Hiilivapaa kunta*-kampanjassa ja toteuttaa sen yhteydessä useita erillisrahoitettuja toimenpiteitä mm. seutukunnallista uusiutuvan energian tuotantoon ja energian säästöön tähtäävää hanketta. Alueella on yrityksiä, jotka tuottavat osia ja laitteita uusiutuvan energiantuotannon hyödyntämiseen, mm. erilaisten kattilalaitosten tuotanto on alueella merkittävää.

Alueella tuotetaan komponentteja, joissa hyödynnetään luonnonmukaisia, ympäristöystävällisiä kylmäaineita. Alan laitekehitystä ja -tutkimusta tukee seudulla toimiva kylmälaboratorio, jonka toiminta on käynnistetty yhteistyössä Tampereen yliopiston energiatekniikan laitoksen kanssa. Vakka-Suomi tekee yhteistyötä Vaasan teknologiakeskuksen vetämän oske-ohjelman energiaklusterin kanssa.

Tavoitteena on KOKO-ohjelmassa kasvattaa tutkimusyksiköiden kanssa tehtävään yhteistyöhön osallistuvien yritysten määrää sekä lisätä sovellusten ja tuotannollistusten määrää yrityksissä. Tavoitteena on myös kasvattaa tietoisuutta ympäristöystävällisistä energiaratkaisuista yrityksissä.

Elintarvikeala, maatala- ja kalatalous

Osana Suomen parhaat viljelyedellytykset omaavaa Varsinais-Suomea Vakka-Suomi jatkaa maatilatalouden toimintaedellytysten turvaamista. Maatilatalous seutukunnassa on vahvaa ja kehittyvää. Toimiala on jo osittain muuttunut työvoiman luovuttajasta uuden työvoiman palkkaajaksi. Mm. varhaisvihanneksista porkkanaa kasvatetaan seudun alueella huomattava osuus koko maan tuotannosta. Maatilatalouden oheen on syntynyt merkittävää innovatiivista ja osaamisintensiivistä yritystoimintaa mm. bioenergia-alalla. Alueella on kasvavaa yritystoimintaa, joka tuottaa kierrätysravinteita ja biokaasua eloperäisistä jätteistä. Yrityksen toimintakonseptia monistetaan muille paikkakunnille. Myös vastaavat maatilakohtaiset ratkaisut ovat lisääntymässä. Toiminnan kehittämisessä on tehty yhteistyötä mm. Åbo Akademin ja Jyväskylän yliopiston sekä MTT Jokioisen kanssa. Seudulla sijaitsee myös maan ainoa joustavaan toimintaan perustuva lannoitetehtäjä ja sen merkittävä teollisuussatama.

Vakka-Suomessa uudelleen 90-luvun lopulla käynnistynyt virvoitusjuoma- ja panimo-teollisuus on ollut liikevaihdoltaan nopeimmin kasvava liiketoiminnan alue. Toimijoiden palkittu innovatiivisuus on luonut edellytykset menestykselliseen vientiin alalla, jota suomalaisittain ei ole aiemmin nähty kasvupotentiaalia omaavana.

Tavoitteena on tukea myös KOKO:lla alueen maatilatalouden ja sen sivuelinkeinojen toimintaedellytysten säilymistä ja kasvun turvaamista sekä tukea toimintamallien löytämistä ympäristöongelmien ratkaisemiseen. Tavoite on enenevässä määrin synnyttää maatilatalouden toimintoihin liittyvää osaamisintensiivistä yritystoimintaa.

Vakka-Suomi on maan merkittävin kalatalouden keskittymä. Seutukunnasta löytyy kalatalouden koko ketju luonnonkalan kalastuksesta ja kalanviljelystä, kotimaisen ja tuontikalan jalostukseen ja kauppaan, myös vientiin. Kalanjalostuksen tuotteita viedään lisääntyvässä määrin mm. mätiä Japaniin. Seudun hyvin varustettu kalasatama-verkosto tukee toiminnan kehitystä. Myös kalanjalostuksen sivutuotteiden edelleen jalostus, esim. ympäristöystävälliseksi biodieseliksi samoin kuin valmistukseen liittyvien laitteiden tuotanto, on jo yritystoimintaa. Seudun rannikon kalataloutta kehitetään yhteistyössä TE-keskuksen kanssa systemaattisesti mm. Leader-rahoitteisena kalastuspuistona.

Alan merkityksen säilyminen edellyttää osaamisintensiivistä kehitystyötä ja tutkimuslaitos- ja korkeakoulu yhteistyötä. Kalatalouden erillisrahoitus ei taivu yritys lähtöiseen kehittämiseen, joten tarvitaan mahdollisuutta käyttää KOKO-rahoitusta selvitysvaiheen rahoituksena tehokkaan toimintamallin luomiseksi.

Alkutuotannon tuotteiden pakkaamisen ja pienimuotoisen jatkojalostuksen lisäksi elintarvikealalla on yrityksiä, joiden toiminta perustuu muihin kuin paikallisiin raaka-aineisiin. Nämä yritykset tarjoavat mahdollisuuksia uusiin avauksiin. Lisäksi alueella on useita elintarviketeollisuuden tarvitsemia koneita ja laitteita valmistavia metallialan yrityksiä.

Ohjelman tavoitteena on tukea kasvamahdollisuuksia luovien avausten syntymistä.

Hyvinvointiala

Vakka-Suomi määrittelee hyvinvointialan laajasti käsittämään yksilön ja yhteisön terveyttä ja hyvinvointia lisäävät palvelut sekä näissä palveluissa tarvittavien laitteiden kehittämisen ja tuotannon. Ala on jo synnyttänyt seudulle vahvaa naisryrittäjyyttä. Toisaalta alan yritystoiminta on seudulla vielä lapsenkengissään ja tarjoaa siten kehittämispotentiaalia ja mahdollisuuksia työpaikkojen syntymiseen. Tämän potentiaalın hyödyntäminen on KOKO-ohjelman tavoitteena.

Matkailussa erityisesti seudun monet vierasvenesatamat asiakaspalveluineen ja niihin liittyvät veneidenhuolto ja –säilytyspalvelut ovat yksi alueen vahvuuksista. Varsinais-Suomen saaristo- ja saaristo-osakunnat kehittävät jo nyt vierasvenesatamapalvelujaan yhteistyössä. Tätä toimintaa on tarkoitus monipuolistaa KOKO-ohjelmassa tehtävän yhteistyön avulla. Vierasvenesatamilla ja niiden liitännäispalveluilla on yhteyksiä myös laajasti ymmärrettyihin hyvinvointipalveluihin sekä vakinaisille että vapaa ajan asukkaille.

1.3. Ohjelman tavoite

Ohjelman tavoitteena on tutkimus- ja tuotekehitystiedon nopea ja tehokas siirto seudun yritysten hyödynnettäväksi tuotannollistuksina ja sovelluksina.

Tavoite	KOKO:n rooli	Seuranta
1. Pysyvä toimintamalli kunkin painopistealan kehittämiseen.	Mahdollistaa systemaattisen työskentelyn ja mahdollistaa verkottumisen valtakunnalliseen ja maakunnalliseen kehittämistoimintaan ja sitä tekeviin organisaatioihin	Kunkin alan lähtötilanteen analyysi teemavuotta edeltävän vuoden lopussa, raportti toimintavuoden päätyttyä ja katsaus tilanteeseen ohjelman päättyessä 2013
2. Seutu säilyy itsenäisenä elinkeinopoliittisena toimijana ja omaa riittävät taidolliset ja organisaattoriset resurssit työn jatkamiseen	Mahdollistaa yhteisen strategiataason työn, vaikuttamisen maakunta- ja valtakunnan tasolla ja kehittämistyön toimintamallien luomisen, kokeilemisen ja vakiinnuttamisen.	Lähtötilanteen analyysi ensimmäisen toimintavuoden alussa, raportti tilanteesta ohjelmakauden päättyessä.
3. Oppivan organisaation toimintamalli on konseptoitu seudulle sopivaksi ja kehitystyö on aloitettu vähintään neljässä julkisessa ja neljässä yritysorganisaatiossa.	Mahdollistaa systemaattisen työskentelyn, jonka avulla luodaan toimintamalli ja esitellään se kiinnostuneille organisaatioille, selvitetään pitkäjänteisen kehittämistoiminnan mahdolliset rahoituslähteet ja tiedotetaan niistä.	Vuosittainen raportti toimintamallin omaksumisen etenemisestä.
4. Seudun omat ja sen kanssa verkostoyhteistyötä tekevät vakiintuneet rakenteet tukevat tehokkaasti yritysten innovaatio-toimintaa <ul style="list-style-type: none"> • tuote- ja palvelukehityksessä • tutkimustiedon soveltamisessa ja tuotannollistamisessa. 	Neuvonta- ja tiedonvälitystoiminnan mahdollistaminen ja vakiintuneen toiminnan mallin luominen ohjelmakauden jälkeistä aikaa varten	Mittareina <ul style="list-style-type: none"> • kehitysrahoituksen käyttö alueen yrityksissä • yrityksille välitettyjen tutkimuslaitoskontaktien määrä • syntyneet tutkimuslaitoskontaktit ja • neuvontoihin liittyvät tutkimustiedon soveltamiset tai tuotannollistamiset yrityksissä • yrityshautomotoiminnan aikaansaama uusien innovatiivisten yritysten synty ja kasvu Vuosittainen raportti ja loppuraportti ohjelmakauden päättyessä

2. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet

2.1. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet

1. Koordinaatio ja verkostoyhteistyöhön osallistuminen
 - Ohjelmaperusteisen kehittämistyön hyödyntäminen yritystoiminnan toimintaedellytysten parantamiseksi
 - Innovaatioiden hyödyntäminen yrityksissä
2. Ennakointitietoon perustuva kehittäminen ja oppiminen

Kuten edellä esitetyistä tavoitteista ilmenee, näissä toimenpiteissä on suurin tarve luoda seutukuntaan pysyvät toimintamallit ja tiiviit yhteistyöverkostot.

2.2. Toimenpidekokonaisuuksien operationalisointi

Koordinaatio ja verkostoyhteistyöhön osallistuminen/Ohjelmaperusteisen kehittämistyön hyödyntäminen

Tähän osaan sisältyy KOKO:n koordinaatiotyön lisäksi seudun entistä tiukempi kiinnittymisen maakuntatason ohjelmatyöhön, seudun käytettävissä olevan EU-rahoituksen

ja mahdollisen kansallisen rahoituksen käytön ohjaaminen strategioita toteuttaviin hankkeisiin, rahoituslähteiden monipuolisen tuntemuksen ajan tasalla pitäminen ja tiedon tehokas välittäminen seudulle. Lisäksi osallistamalla maakuntatason ohjelmatyöhön vaikutetaan alueen yritystoiminnan jo monipuolisesti hyödyntämän infran parannustoimien rahoituksen hankintaan. Tärkeimmät näistä kohteista ovat valtatie 8 perusparannus, radan sähköistys ja kantavuuden parantaminen, muiden teiden kunnostustoimet sekä väylät ja satamat. Toimenpidekokonaisuuteen kuuluu myös osallistuminen oppivan organisaation toimintamallin konseptointiin seutukunnan tarpeisiin sopivaksi.

Koordinaatio ja verkostoyhteistyöhön osallistuminen/Innovaatioiden hyödyntäminen yrityksissä

Tähän osaan kuuluu innovaatioverkoston toimintojen jalkauttaminen seudulle yritystoiminnan kehittämistä hyödyttävällä tavalla, seudun ja yritysten kiinnittyminen strategian painopisteiden mukaisiin oske-klustereihin, tiedon välittäminen yrityksille TE-KESin tarjoamista kehittämismahdollisuuksista ja niiden rahoituksesta. Toiminnan tavoitteena on

- Tutkimus- ja tuotekehitystiedon soveltaminen ja tuotteistus
- Uuden tuotannon ja/tai yritystoiminnan käynnistymisen tukeminen
- Oske-ohjelmien tulosten hyödyntäminen tuotannoksi ja uusiksi toimintatavoiksi yrityksissä
- Myös ulkomaisten ja kansainvälisten osaamiskeskittymien tuottaman tiedon tuominen alueen yrityksille
- Pää- ja alihankkijoiden verkostomaisen yhteistyön kehittäminen.

Toimintatavan avulla pyritään kasvattamaan yrittäjien kykyä viedä asioita eteenpäin itsenäisesti.

Toimenpidekokonaisuudessa jatketaan vuoden 2009 syksyllä aluekeskusten innovaatioverkoston tuella aloitettavaa Advisory Board –toimintamallin kehittämistä. Toiminnassa kootaan halukkaille yrityksille asiantuntijoista koostuva hallitustyypinen määräaikainen toimielin, joka auttaa yritystä sen määrittelemän kehitysvaiheen yli. Tavoitteena on saada pk-yritykset kehittämään hallitustyöskentelyään.

Ennakointitietoon perustuva kehittäminen ja oppiminen

Toimenpidekokonaisuudessa tuetaan osaavan työvoiman saantiin liittyvien kehittämistointien käynnistymistä ja niissä tarvittavien yhteistyöverkostojen toiminnan vakiinnuttamista. Ammatillisen koulutuksen järjestäjäyksiköiden koon kasvaessa ja niiden sijoituessa suuriin keskuksiin, on pienten seutukuntien kehityksensä turvaamiseksi löydettävä toimintamalli, jonka avulla ne voivat tarvetiedon perusteella ohjata koulutusta. Vakka-Suomen itsenäisen elinkeinopolitiikan kannalta on elintärkeää, että seutu saa riittävästi ennakointitietoa elinkeinoelämän tulevasta kehityksestä ainakin tärkeimpien toimialojen ja klustereiden osalta. Tämä edellyttää maakuntatasolla yhteisesti tuotettavan tiedon aktiivista soveltamista ja sparraamista yhdessä yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa. Toisaalta se myös tarkoittaa toimintaa, jossa riittävän laajat ja läheiset yrityskontaktit mahdollistavat koulutustarjonnan nopean sopeuttamisen tarpeisiin. Konseptia kehitetään edelleen toimiala/klusterikohtaiseksi.

Ennakoinnissa tehdään yhteistyötä kauppakamariosaston kanssa, joka osallistuu tulevaisuusfoorumien rahoitukseen. Foorumit ovat yritysten, kuntien, koulutus-, kehitys- ja neuvontaorganisaatioiden yhteisiä ja toteutetaan TE-keskuksen kanssa. Foorumeilla tuetaan teemavuosien toteuttamista. 10 000 €:n vuotuinen rahoitus käytetään eri alojen asiantuntijoiden alustuksiin ja asiantuntijapalvelujen ostoon. Toimintaan liitetään myös yritysverkostojen yhteistä työskentelyä, jossa haetaan tietoa ver-

koston asiakkaiden tarpeiden ja prosessien kehityksestä myös kansainvälisiltä foorumeilta.

Myös oppivan organisaation toimintakonseptin kehittäminen ja levittäminen organisaatioiden käyttöön hoidetaan pääosin tässä toimenpidekokonaisuudessa.

Teemavuodet

Kaikissa toimenpidekokonaisuuksissa toiminnan painopiste vaihtuu toimialoittain teemavuosien mukaisesti siten, että toimenpidekokonaisuudet muodostavat matriisin kehittämistyön kohteeksi valittujen toimialojen kanssa. Teemavuodet ovat

2010	kulkuneuvo- ja metalliteollisuus sekä meriklusteri
2011	ympäristöystävälliset energiaratkaisut, energiateknologiaan liittyvät koneet ja laitteet
2012	elintarvikeala, maatalo- ja kalatalous
2013	hyvinvointiala.

Teemavuoden toimialaan sovelletaan kaikkien toimenpidekokonaisuuksien työvälineitä. Teemana olevan toimialan asema maakuntatason strategioissa selvitetään, ulkopuolisen rahoituksen käyttöä pyritään painottamaan toimialan hankkeisiin, toimialan toimintaedellytysten turvaamisesta huolehditaan maankäytön ja muuhun suunniteluun liittyvien ratkaisujen avulla ja sille tärkeiden infra-hankkeiden toteutumista edistetään. Tutkimus- ja tuotekehitystiedon tehokas välittäminen yrityksille kohdennetaan vuoden teemaan, samoin tuotannollistamisen tukeminen. Pienten innovatiivisten toimijoiden aloitusvaiheen tuki suunnataan erityisesti vuoden teemaan. Tutkimuslaitos-, oske- ja KOKO-verkostoyhteyksien välittämistoimia painotetaan teeman mukaisesti. Samalla pidetään huolta siitä, että seutukuntaan syntyy teema-alan erityisrahoitusmahdollisuuksien hyvä tuntemus. Kaikissa teemoissa tuetaan toimintojen kansainvälisiä ulottuvuuksia.

Ennakointitoiminta kytketään teemoihin siten, että se pyritään ajoittamaan jo edellisen vuoden lopulle. Maakunnassa tuotettu, seutukohtainen ennakointitieto työstetään teemavuoden toimintasuunnitelman pohjaksi. Myös organisaatioiden kehittäminen oppiviksi suunnataan vuositeemojen mukaisesti, samoin kuin yritysten ennakointiverkostojen syntymisen tukeminen.

Päävastuu ohjelman toteutuksesta on ensimmäiseen toimenpidekokonaisuuteen ohjelmakaudeksi palkattavalla henkilöstöllä, joka vastaa toimenpidekokonaisuuden tehtävistä ja niihin liittyvien tavoitteiden toteutumisesta. Hallinnoijaorganisaatio hankkii muut tarvittavat asiantuntijapalvelut rahoituksen edellyttämällä tavalla.

Teemavuoden jälkeen vakiinnutetaan kunkin toimialan seudulliset kehittämistoimet ja solmitut verkostot yrityksiä tehokkaasti palveleviksi toimintamalleiksi. Teemoja yhdistää seudun metalliyritysten vahva osaaminen, joka ulottuu kaikkien teemojen toimintoihin laitteiden tuotekehityksenä ja tuotantona. Metalliyritysten verkottuminen tuotekehitys ja -sovellusyhteistyöhön muiden teemojen yritysten kanssa luo edellytyksiä uusille innovaatioille. Myös ympäristöystävällinen energia tarjoaa mahdollisuuksia yritysten väliseen yhteistyöhön kaikissa teemoissa.

3. KOKO:n laadinta ja toteutus

3.1. Paikallinen toiminnallisuuteen ja strategiseen yhteistyöhön perustuva toimintalue

Vakka-Suomen ohjelmassa ovat mukana seuraavat kaupungit ja kunnat: Uusikaupunki, Laitila, Vehmaa, Pyhäranta, Taivassalo ja Kustavi. Vakka-Suomi on väestöpohjaltaan riittävän suuri ja palveluvarustukseltaan riittävän hyvä sekä sijaitsee riittävän kaukana suu-

remmista alueista niin, että se voi muodostaa oman talousalueen ja harjoittaa itsenäistä elinkeinopolitiikkaa. Vakka-Suomessa on yritystoiminnan kannalta hyvä perusinfra, maantie- ja rautatieyhteydet sekä laivaväylä ja satama, jotka mahdollistavat yritysten sijoittumisen ja menestyksellisen toiminnan alueella.

Uusikaupunki ja Laitila muodostavat tiiviin talousalueen, jolla yritysten osaaminen nivoutuu yhteen päätoimittaja-osatoimittaja suhteiden tai verkostomaisen yhteistyön kautta. Uudenkaupungin ja Laitilan välillä kulkee päivittäin yli 700 hengen työmatkaliikenne. Metalliteollisuuden yritysten ja työpaikkojen suuri merkitys lähes kaikissa seudun kunnissa helpottaa alan osaamisen yhteistä kehittämistä. Uudessakaupungissa ja Laitilassa sijaitsevat oppilaitokset pystyvät tarjoamaan huomattavan osan yritysten tarvitsemasta työvoimasta ja osaamisen kehittämisestä. Seutukunnalla on myös yhteiset yritysten kehittämis- ja neuvontapalvelut. Uudenkaupungin rooli yhtenä saaristokaupungeista sitoo rannikon kunnat yhteiseen kalatalouden ja saaristomatkojen kehittämiseen.

Seutukunta on tehnyt pitkään yhteistyötä elinkeinon ja osaamisen kehittämisessä. Seutukunnan ensimmäinen kehittämisohjelma laadittiin jo 1980-luvulla, jolloin myös kunnanjohtajien muodostama työvaliokunta ja poliittisten päätöksentekijöiden seutuneuvosto/ kokous aloittivat yhteisen työskentelyn. Vuodesta 1994 toiminta on painottunut aluekehityksen tarjoamien mahdollisuuksien tehokkaaseen hyödyntämiseen yritystoiminnan kehittämiseksi ja työpaikkojen luomiseksi. Vakka-Suomella on koko Suomen EU-jäsenyyden ajan ollut jokin aluemääritykseen perustuva status ja siihen perustuvaa ohjelmarahoitusta käytettävissään. Seutukunta on aktiivisesti ohjannut rahoituksen käyttöä omien strategisten linjaustensa perusteella. Seutukunnan ohjelmaperusteisesta kehitystyöstä vastaava kuntayhtymä perustettiin 2002 aluekeskusohjelman käynnistyessä.

Seutukunnan KOKO-ohjelma tarjoaa samoja kehittämisen työvälineitä kaikkiin kuntiin. Erillisiä kehittämisalueita ei muodosteta.

3.2. Alueen toimijoiden osallistaminen valmisteluun ja sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen

Ohjelman valmistelu alkoi kunnittaisella SWOT-analyysillä, jonka yhteydessä käytiin keskustelua kuntien elinkeinostrategioiden tulevista linjauksista ja esiteltiin seutukunnan vastaukset joulukuiseen KOKO-kyselyyn. Koulutusasiamies esitteli tilaisuuksissa tilastokatsauksen seudun ja kuntien kehitykseen. Tilaisuuksiin osallistuivat hieman vaihtelevilla kokoonpanoilla kunnanvaltuuston ja -hallituksen uudet puheenjohtajat, kunnanjohtajat, kunnan johtoryhmän jäsenet, kuntien elinkeinoasioita hoitavat henkilöt ja yrittäjä- ja tuottajayhdistysten edustajat. Seutukuntatasolla swot-analyysia käsiteltiin seutukunnan elinkeinojaostossa, jossa ovat edustettuina aluekehitys-, yritysneuvonta ja yritysten kehittämistyötä tekevät organisaatiot, ammatilliset oppilaitokset, kuntien elinkeinoasioista vastaavat henkilöt ja TE-toimistot. Työvaliokunta (kunnanjohtajat) valmisteli analyysin yhtymähallitukselle, joka vahvisti sen työskentelyn pohjaksi.

KOKO:n alustavat linjaukset on myös esitelty kauppakamariosaston ja TE-keskuksen vetämässä ennakointiin liittyvässä tilaisuudessa, johon osallistui yritysten ja oppilaitosten edustajia sekä elinkeinon kehittäjiä ja yritysneuvoja.

Ohjelmaehdotuksen kirjoittamiseen kommentoinnin ja muutos- ja lisäysehdoituksin ovat osallistuneet seutukunnan kehittäjä- ja neuvontaorganisaatiot, paikalliset oppilaitokset, TE-toimistot, kauppakamariosaston hallitus, yrittäjäyhdistysten puheenjohtajat ja paikallinen toimintaryhmä. Esityksen ovat käsitelleet kahteen kertaan työvaliokunta ja yhtymähallitus. Kunnanhallitukset ovat kommentoineet työvaliokunnan alustavaa ohjelmaehdotusta. Kommentit on otettu huomioon yhtymähallituksen lopullisessa ohjelman hyväksymispäätöksessä.

Maakuntaliiton edustajat olivat mukana varsinaissuomalaisten KOKO-alueiden yhteisessä vahvuuksia etsineessä seminaarissa. Maakuntaliiton ako-ohjelman valvojaa on konsultoitu ohjelmaehdotuksen kirjoitusvaiheessa.

Luvussa 4.3. on selostettu neuvottelut muiden KOKO-ohjelmaa valmistelevien seutujen kanssa.

3.3. Ohjelman rooli ohjelmallisen kehittämisen kokonaisuudessa, suhde maakuntaohjelmaan ja muihin kehittämisinstrumentteihin

Vakka-Suomessa KOKO mahdollistaa

1. seutukunnan yhteisen strategiatyön ja auttaa kohdentamaan toimenpiteet vahvuuksien hyödyntämiseen ja kestäväen kehityksen periaatteiden huomioon ottamiseen
2. kiinnittymisen maakunnan ohjelmaperusteiseen kehittämiseen
3. kehittämistyön uusien toimintatapojen omaksumisen muiden alueiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla
4. kiinnittymisen oske-ohjelmaan ja korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten tutkimus- ja tuotekehityksen tulosten soveltamiseen ja tuotannollistamiseen liittyvän tiedon hankinnan
5. osaamistarpeisiin liittyvän ennakoitiedon työstämisen ja tuottamisen yhdessä alueen yritysten ja oppilaitosten sekä maakunnallisten toimijoiden kanssa.

KOKO antaa siemenrahoituksen edellä lueteltuihin toimenpiteisiin ja mahdollistaa Vakka-Suomen käyttöön asiantuntemuksen, jonka avulla yritysten ja niiden osaamisen kehittämistarpeista syntyvät hankkeet voivat saada rahoitusta. KOKO-rahoitus mahdollistaa toiminnan, jonka avulla seutukuntaan saadaan syntymään alueen yritysten ja niiden kehittämistarpeiden hyvään tuntemukseen perustuva tiedonvälitys alueen ulkopuolisilta osaajilta alueelle.

Seudun KOKO on yksi väline toteuttaa maakuntaohjelman kehittämistoimenpiteitä seutukuntatasolla. Sen kehittämistoimet painottuvat maakuntaohjelmasta poikkeavalla tavalla, koska kaikki maakunnalle tärkeät toimialat eivät ole edustettuina seutukunnassa. Maakunnallisesti tärkeistä toimialoista Vakka-Suomessa on erityisesti merkitystä meri-, metalli- ja elintarvikeklustereilla.

Vakka-Suomi ei voi nykyisillä rahoituksen reunaehdoilla osallistua suoraan oske-ohjelmaan tai saada siitä rahoitusta. Kuitenkin erityisesti ohjelman meriklusterin ja siihen liittyvän metalliteollisuuden samoin kuin energiaklusterin kehittämistyössä mukana pysyminen on seutukunnan yritysten menestyksen kannalta välttämätöntä. KOKO-ohjelman rahoitusta tarvitaan oske-ohjelmassa mukana olemisen mahdollistamiseen.

Pienenä, vahvan metalli-, meri- ja kulkuneuvoteollisuuden alueena seutukunta haluaa löytää toimintamallin oske-ohjelman yhteydessä syntyvien uusien tuoteideoiden tuoteistajana ja tuotannon käynnistäjänä. Tässä toiminnassa kohteena ovat myös kansainväliset ja ulkomaiset osaamiskeskittymät, joista pyritään löytämään alueen yritystoiminnan tarvitsemaa uutta tietoa ja osaamista. Uudelleen ajankohtaiseksi nousee myös pää- ja alihankkijoiden välisen verkostomaisen yhteistoiminnan kehittäminen.

Tavoitteena on, että maakuntaliitto jatkaa aluekeskusohjelman kautta omaksuttua käytäntöä, jossa seudut osallistuvat omilla ehdotuksillaan maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laadintaan ja seutujen edustajat liiton vuosittaisiin keskusteluihin aluehallintoviranomaisten tulosneuvotteluasiakirjoista.

KOKO-rahoituksen merkitys on siinä, että se luo maanlaajuisia verkottumismahdollisuuksia ja tekee valtakunnalliseen ohjelmaan perustuvan kehittämistoiminnan mahdolliseksi seututasolla. Se myös antaa lisäresurssin strategiatyöhön ja innovaatio- ja ennakkointitoiminnan edistämiseen.

3.4. Toimijoiden edellytykset toteuttaa ohjelmaehdotuksen mukaisia teemoja

Ohjelman hakijana toimii Vakka-Suomen seutukunta kuntayhtymä, jonka tehtävänä on vuodesta 2002 alkaen ollut sääntöön kirjoitetun toiminta-ajatuksen mukaisesti ”huolehtia seutukunnan yhteisestä kehittämistyöstä, vastata aluekeskusohjelman ja muiden vastaavien ohjelmien toteuttamisesta ja sille kuntien erillisillä päätöksillä osoitetuista muista tehtävistä.” Säännössä todetaan edelleen ”Yhteistyön tarkoituksena on Vakka-Suomen elinvoimaisuuden parantaminen, kilpailukyvyn lisääminen, osaamisen vahvistaminen, seudullisen edunvalvonnan tehostaminen ja kuntien välisen yhteistyön lisääminen.”

Elinkeinoelämän asiantuntemuksen vahvistamiseksi ohjelmalle nimetään ohjausryhmä, jossa ovat edustettuina yhtymähallitus, kunnanjohtajat, kauppakamariosasto, yrittäjäyhdistykset, TE-toimistot ja paikalliset oppilaitokset (max 9-11 henkeä).

Asiat valmistelee kunnanjohtajien muodostama työvaliokunta.

Hallinnoiva organisaatio palkkaa ohjelman koordinaatiotyöstä huolehtivan henkilöstön, tekee mahdolliset sopimukset kustannusperusteisesta kumppanuudesta ja ostaa muut asiantuntijapalvelut. Ohjelman toteutukseen liittyviä asioita valmistellaan, toimeenpannaan ja seurataan lisäksi kokoonpanossa, jossa ovat edustettuina elinkeinon kehittäjät, yritysneuvojat, paikalliset oppilaitokset ja TE-toimistot.

Ohjelman toteuttaminen tukeutuu seuraavien kunnallisten tai osittain kuntien omistamien organisaatioiden osaamiseen

Uudenkaupungin seudun osaamis- ja teknologiakeskus Ukipolis Oy

- osallistuminen osaamiskeskusohjelman hankkeisiin, yhteistyö nykyisen ohjelman klustereita vetävien organisaatioiden kanssa
- seutukunnan yhteyksien hoitaminen aluekeskusohjelman innovaatioverkostoon
- TEKESin tarjoaminen kehittämismahdollisuuksien ja rahoituksen tuntemus
- yritysten neuvonta kehittämishankkeiden synnyttämisessä
- yrityshautomotoiminta.

Vakka-Suomen Kehityskeskus Oy

- seutukunnan ohjelmaperusteinen kehittäminen vuodesta 1994
 - EU- ja kansalliset ohjelmat
- aluekeskusohjelmaehdotuksen laadinta ja ohjelman koordinaatio vuodesta 2001
- sekä maaseutu- että muiden yritysten perus- ja tukirahoitusneuvonta
- maakunnan paras bioenergia-alan asiantuntemus
- KOKO-ohjelmaehdotuksen laadinta.

Kunnat rahoittavat ohjelman vuotuisesta 190 000 €:n kustannusarviosta 90 000 € ja Uudenkaupungin kauppakamariosasto 5 000 €. Toimenpidekokonaisuuksien kuvauksesta käy ilmi, miten ohjelmarahoitus aktiivointi- ja neuvontatoiminnan kautta generoi muuta rahoitusta seudulle.

4. Vastaavuus KOKO:n toimintatapoihin sekä vaikuttavuus sukupuolten tasa-arvoon ja kestäväan kehitykseen

4.1. Ohjelman ennakoivuus ja oppivuus

Seutukunta on valinnut toimintansa kehittämisen strategiseksi lähtökohdaksi nopean omaksujan toimintatavan. Tämä tarkoittaa sitä, että pienenä seutukuntana, jossa ei sijaitse korkeakouluja eikä tutkimuslaitoksia, Vakka-Suomi suuntautuu proaktiivisesti tiedon lähteille, jotta uusi tieto siirtyy mahdollisimman nopeasti alueen yrityksiin niissä sovellettavaksi tai tuotannollistettavaksi.

Nopean omaksujan toimintatapaan kuuluu

- Uuden tiedon levittäminen ja istuttaminen osaksi kaikkea toimintaa.
- Tiedon hankinta jatkuvasti muuttuvasta toimintaympäristöstä ja toiminnan muokkaaminen sen perusteella
- Uusien tuotannollisen toiminnan ja palveluliiketoiminnan mahdollisuuksien aktiivinen etsiminen.
- Proaktiivinen alueen ulkopuolisten, myös kansainvälisten suhteiden ja alueen sisäisen verkottumisen ja yhteistoiminnan kehittäminen.

Ennakoinnin toimintamallin kehittäminen ja vakiinnuttaminen on yhtenä ohjelman toimenpiteistä. Ohjelman tavoitteisiin sisältyy myös oppivan organisaation toimintamallin soveltaminen seudun tarpeisiin ja levittäminen sekä yritysmuotoisiin että julkisiin yksiköihin seutukunnassa (kts. LIITE 3). Oppivat organisaatiot käyttävät tehokkaasti hyväkseen ennakoitietoa ja toimivat nopeina omaksujina.

4.2. Kumppanuus

KOKO on väline, jonka avulla määritellään seudun yhteiset elinkeinojen kehittämisen peruslinjaukset ja pyritään varmistamaan, että käytävissä olevat rahoituselementit hyödynnetään peruslinjausten mukaisesti tärkeimpiin kohteisiin vahvistamaan vahvuuksia ja erikoistumista niihin. Seudun yhteinen strategia perustuu kuntien strategioihin ja elää niissä tehtävien valintojen mukaisesti. Tästä syystä seudun kuntien johto on KOKO:n toteuttamisessa keskeisin kumppani ja on sitoutunut ohjelmaan jo valmisteluvaiheessa. Kunnat osoittavat pääosan ohjelman paikallisesta rahoituksesta.

Kumppanuus kauppakamariosaston kanssa liittyy tulevaisuutta koskevan tiedon hankintaan. Kauppakamariosasto myös osallistuu ohjelman rahoitukseen.

Käytännön toimenpiteiden toteutus edellyttää paikallisten elinkeinojen ja osaamisen kehittämisen sekä yritysneuvonnan kanssa tekemisissä olevien organisaatioiden tiivistä yhteistyötä. Keskeisimmät näistä ovat TE-toimistot, paikalliset ammatilliset oppilaitokset, kauppakamariosasto, yrittäjäyhdistykset ja neuvonta- ja kehittäjäorganisaatiot. Nämä kytkeytyvät ohjelmaan valmistelu- ja ohjausryhmien kautta ja lisäksi toimenpiteiden käytännön toteutuksissa.

Maakuntatason keskeinen kumppani on uusi ELY-virasto mm. ennakoitotoiminnassa, maakunnallisen elinkeinostrategian laadinnassa samoin kuin, eri toimialojen erityisstrategioissa. Maakuntaliitto vastaa viime kädessä ohjelmajärjestelmästä ja ohjelmien sisällöstä, samoin kuin ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen kehityksestä. Yhteisenä tehtävänä maakuntatason kumppaneiden kanssa on haasteellisen alueen EAKR-rahoituksen käyttö ohjelmaa toteuttavalla tavalla.

Tutkimus- ja kehitystoiminnan kumppanuudet on kuvattu luvussa 1.2., julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin luvussa 5.

4.3. Verkostoituminen

Turun, Porin, Rauman ja Vakka-Suomen seudut ovat jo joitakin vuosia tehneet Lounais-Rannikon yhteistyötä erityisesti osaamiskeskusohjelman meriklusteriin liittyen. Lounais-Rannikon alueiden keskinäisen verkostoitumisen tavoitteena on yhteisten hankkeiden esiselvitysten toteuttaminen KOKO-ohjelmassa. Nämä voivat koskea yhteisesti kaikkia alueita, osaa niistä tai hankkeissa voi olla myös muita yhteistyökumppaneita. Hankkeet voivat liittyä esimerkiksi seuraaviin asiakokonaisuuksiin: osaamisverkoston kehittäminen, kulttuuri ja hyvinvointi, logistiikka, matkailu ja energiaratkaisut. Yhteistyötä on valmisteltu useissa neuvotteluissa. Rauman seudun kanssa on pidetty säännöllistä yhteyttä aluekeskusohjelman alusta saakka.

Vakka-Suomi on osallistunut aktiivisesti turkulaisten korkeakoulujen seutukuntien kanssa tekemään yhteistyöhön niiden elinkeinoelämäyhteyksien laajentamiseksi maakuntaan. Yhteyksistä on vastannut koulutusasiamies. Toiminta on lisännyt seudun yritysten yhteistyötä turkulaisten korkeakoulujen kanssa ja parantanut näiden seudulle tarjoaman koulutuksen tarvelähtöisyyttä. Toimintaa jatketaan KOKO-ohjelmassa.

Varsinais-Suomen saaristoseutukuntien kesken käytiin kaksi neuvottelua yhteisten kehittämisteemojen löytämiseksi. Yhdeksi yhteiseksi kehittämistarpeeksi todettiin laajempien palvelukokonaisuuksien kehittäminen matkailijoita ja vapaa-ajan asukkaita varten. Vakka-Suomen ohjelmassa teema liittyy luontevimmin laajasti ymmärretyn hyvinvointialan kehittämiseen. KOKO-rahoitusta on tarkoitus käyttää esiselvitysten tekemiseen ja yhteisten hankkeiden käynnistymisen tukemiseen.

Kansallisiin verkostoihin osallistumisen tavoitteet on kuvattu luvussa 5.

4.4. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen / LIITE 4 Sukupuolivaikutusten kuvaus

Kehitettävät vahvat toimialat painottuvat miesvaltaisiin toimialoihin metalliin, energiaan, maatalo- ja kalatalouteen. Hyvinvointi neljäntenä painopistealana on naisvaltainen, alan yrittäjätkin ovat useimmiten naisia. Seutukunnan olemassa olevat työpaikat täyttyvät nykyisin helpommin miehillä kuin naisilla, toisaalta lama näkyy ainakin toistaiseksi vain miesten nopeasti kasvaneena työttömyytenä.

Ammatillisten oppilaitosten tarjonta painottuu seudun elinkeinorakenteen mukaisesti perinteisesti miehisinä pidetyille aloille. Oppilaiden sukupuolijakautuma on kuitenkin melko tasainen, nuorisoasteen ammatillisessa koulutuksessa 65-35 % ja ammattikorkeakoulussa 60-40 %. Seutukunnan oppilaitokset tukevat opiskelemaan tulevien haakeutumista sukupuolinormista poikkeaville aloille esim. metallialalle on koulutettu runsaasti naisia muiden alojen naistyöpaikkojen purkautuessa ja vastaavasti hoiva-alalle on pyritty kouluttamaan miehiä. Osa seudun teollisuusyrityksistä on jo pitkään noudattanut tietoista sukupuolijakautuman tasaamiseen tähtäävää henkilöstöpolitiikkaa.

KOKO-ohjelman paikalliset toimijat sitoutetaan edistämään sukupuolijakautuman tasaamisen tavoitetta uusien työpaikkojen luomisessa, työllistymisen tukemisessa ja yritysten perustamisessa ja niiden toiminnan kehittämisessä.

Ohjelmaehdotuksen valmisteluun osallistuneiden sukupuolijakautuma on ollut tasainen.

4.5. Ekologisesti kestävä kehityksen edistäminen / LIITE 5 Ympäristövaikutusten kuvaus

Eryteisesti kestävä kehityksen teemaan liittyy Vakka-Suomessa ohjelmakauden toinen teemavuosi *Ympäristöstävällinen energia-ala, energian tuotanto ja laitteet*. Kes-

tävän kehityksen periaatteet korostuvat myös muissa teemavuosissa *Kulkuneuvo- ja metalliteollisuus sekä meriklusteri ja Elintarvikeala, maatalous- ja kalatalous* (kts. seutukunnan vahvuudet ko. kohdassa ss. 4-6). Seutukunta on valinnut ohjelman kautta kehitettäviksi vahvuusaloiksi ne, joilla on erittäin suuri merkitys seudun oman ja laajemman alueen kestävän kehityksen edistämisen kannalta.

Seudun yrityksille tarjottavan tutkimus- ja tuotekehitystiedon hankinnassa kiinnitetään erityistä huomiota kestävän kehityksen periaatteiden huomioon ottamiseen. Myös organisaatioiden oppimisen kehittämisen yhteydessä pyritään erityisesti arvo-, missio-, visio- ja strategiakeskustelujen yhteyteen konseptoimaan kestävän kehityksen periaatteiden huomiointi.

5. Ilmoittautuminen kansallisiin verkostoihin

Vakka-Suomi osallistuu KOKO-ohjelmassa tarjolla olevaan pienten ja keskisuurten seutujen innovaatioverkostoon. Aluekeskusohjelmassa verkosto on pystynyt antamaan seutukunnan toimijoille uusia kehittämistyön välineitä ja luonut verkostoyhteyksiä muihin seutuihin. Toiminta on pienen alueen innovaatiotoiminnan kehittämisen kannalta tärkeää. Vakka-Suomen tavoitteena on, että toimintaa painotetaan entistä voimakkaammin suurissa keskuksissa syntyvän tutkimus- ja tuotekehitystiedon soveltamiseen, tuotteistamiseen ja tuotannollistamiseen pienemmillä alueilla toimiviin tai niille syntyviin yrityksiin.

Vakka-Suomi osallistuu myös hyvinvointiverkoston toimintaan. Verkoston toiminnasta etsitään tukea alan yritystoiminnan, kolmannen sektorin ja kunnallisen palvelutuotannon sujuvan rinnakkaineloa aikaansaamiseen myös pienillä ja keskisuurilla alueilla, joilla markkinamekanismin ei voida olettaa toimivan. Seutukunta on rinnan verkostotoiminnan kanssa mukana maakunnallisessa hyvinvointiklusterin kehittämisessä. KOKO:n verkoston odotetaan tukevan kehittämistyössä syntyvien uusien konseptien hyödyntämistä.

6. Rahoitus

Kustannusarvio koko ohjelmakaudelle

1000 €	Yht	2010	2011	2012	2013
Koordinaatio	492	123	123	123	123
Kehittämistoimenpiteet	268	67	67	67	67
Yhteensä	760	190	190	190	190

Vuosibudjetti

1. Koordinaatio/ohjelmaperusteinen kehittämistyö ja verkostotyöskentelyyn osallistuminen	123 000 €
2. Ennakointitietoon perustuva oppiminen kaupakamarin tulevaisuusprosessit	10 000 €
asiantuntijapalvelut	57 000 €
Yhteensä	67 000 €
YHTEENSÄ	190 000 €

Seutukunnan kunnat rahoittavat ohjelmaa 90 000 €:n vuotuisella panoksella. Rahoitusosuus jaetaan kuntien kesken asukaslukujen perusteella. Uudenkaupungin kaupakamariosasto on sitoutunut rahoitukseen 5 000 €/vuosi. Omarahoituksen määrä on siis yhteensä 95 000 € ja ohjelman vuosibudjetti 190 000 €.

Kehittämishankkeisiin seutukunnassa on mahdollista saada kansallisten rahoitusten lisäksi maaseutuohjelman, ESR-ohjelman ja haasteellisen alueen EAKR-ohjelman rahoitusta vuoden 2013 loppuun saakka.

TYÖVOIMAPOLITIIKKA VAKKA-SUOMESSA OSAAVAN JA RIITTÄVÄN TYÖVOIMAN VARMISTAJANA 2010 - 2013

1. LÄHTÖTILANNE

Työpaikat, työllisyys ja tuotanto

Seudun työpaikkojen ja yrityskannan kehitys ilmenee Liitteestä 1

Seutukunnan työllisyyden kehitys on pysynyt suotuisana ja tasaisena 2006 - 2008 välisenä aikana. Vuonna 2008 työttömyysprosentti oli keskimäärin 5,8. Vuoden 2009 maaliskuun lopussa seudun työttömyysaste oli 7,3 %, mikä oli alle maakunnan ja koko maan lukujen. Naisten työttömyys on viimeisen vuoden aikana pysynyt ennallaan, nuorten ja miesten kääntynyt nousuun talven 2009 aikana. PK-yritysvaltaisuudesta johtuen seutukunnassa on tähän mennessä kuitenkin säästyty suurilta irtisanomisilta ja lomautuksilta.

Vakka-Suomen tilanne on ollut muita seutuja parempi. Tämä kertoo siitä, että alueen teollisuus on kyennyt uusiutumaan, erikoistumista on lisätty, asiakaspintaa laajennettu ja suhdanneherkkyyttä vähennetty. Pohjaa positiiviselle kehitykselle löytyy vuoden 2007 eräistä tilastoluvuista:

- nettoinvestoinnit teollisuuteen seudulla olivat 1 130 euroa/asukas, maakunnassa 790 euroa, koko maassa 993 euroa
- tutkimus- ja tuotekehitysmenoihin käytettiin 1,715 milj. €
- teollisuuden vienti oli 27 800 euroa/asukas, maakunnassa 18 500 euroa, koko maassa 14 500 euroa
- teollisuuden vientiaste oli seudulla 105 %, maakunnassa 61 %, koko maassa 56 %
- yrityskannan kasvu 4,8 % oli maakunnan suurinta.

Vuosina 1995 – 2005 tuottavuus lähes kaksinkertaistui seudun kärkialalla metallin koneissa ja laitteissa 91 000 eurosta/hlö 168 700 euroon/hlö. Vuonna 2006 BKT oli Vakka-Suomessa 22 466/asukas, kasvua vuosikymmenen alusta 14,7 prosenttia.

Talven 2009 aikana yrityksissä tehdyt haastattelut kertovat, että kehittämis- ja investointihankkeita on vireillä, täsmäkoulutusta järjestetään ja muutamat yritykset jopa rekrytoivat lisää työntekijöitä vallitsevasta yleisestä suhdannetilanteesta huolimatta.

Väestö

Seudun asukasmäärä oli vuoden 2008 lopussa 31 668 henkeä. Pitkään jatkunut seudun väestön väheneminen on vuosikymmenen jälkipuoliskolla taittunut niin, että viime vuonna nettotappio oli 42 henkeä.

Seudun väestö on entistä koulutetumpaa. Noin 60 %:lla on perusasteen jälkeinen tutkinto. Keskiasteen tutkinnon suorittaneita on enemmän kuin maakunnassa ja maassa keskimäärin. Korkeakoulutettujen määrä on kasvanut 1,6 prosenttiyksiköllä vuosina 2000 - 2007. Yrityksille on siis ollut toistaiseksi tarjolla hyvin koulutettua työvoimaa.

Väestön kehityksessä on kuitenkin piirteitä, jotka ovat suuria haasteita seudun elinkeinoelämälle ja palvelujen järjestämiselle:

- vuoden 2007 lopussa väestön keski-ikä oli seutukunnassa lähes 44 vuotta, maakunnassa n. 41,5 vuotta; seudun kehityskäyrä viimeiseltä 15 vuodelta poikkeaa negatiivisesti maakunnan ja koko maan kehityksestä

- vuonna 2007 täysi-ikäiseksi tulleen 18-vuotiaiden ikäluokan koko oli 440 lasta syntymävuonna 1989; vuonna 2007 syntyi seutukunnassa 276 lasta, pienenemä 37,8 %
- ikäluokissa vähenemä on suurinta 20-29-vuotiaissa, johon eräänä selityksenä on hakeutuminen opiskelemaan seutukunnan ulkopuolelle
- seudun ikärakenteen kehitys seuraa muun maakunnan kehitystä: alle 55-vuotiaiden ikäluokat pienenevät ja yli 55-vuotiaiden ikäluokat kasvavat
- myös poistuma työvoimasta on maakunnan tapaan suurempi kuin työmarkkinoille tulevan uuden työvoiman määrä; työvoiman määrän arvioidaan laskevan Vakka-Suomessa 22 %:lla ajalla 2000 - 2015.

Vuokratyövoima

Vuokratyövoiman määrästä on vaikea saada tietoja. Työntekijöitä ei vuoden 2007 loppuun saakka tilastoinnissa kirjattu edustamalleen toimialalle vaan palveluihin. TE-keskuksen mukaan Vakka-Suomessa oli vuonna 2007 työvoiman vuokrauksessa avoinna 473 työpaikkaa kun kaikkiaan avoimia työpaikkoja oli 2 307. Noin 40 % paikoista oli metalli- ja konepajateollisuudessa. Vuonna 2008 luvut olivat jonkun verran pienemmät. Kolmella kaupallisella toimijalla on toimipiste seudulla. Lisäksi vuonna 1995 perustettu Työosuuskunta Taitovakka on merkittävä toimija tarjottuaan jo usean vuoden ajan palvelujaan 45-50 henkilötyövuoden verran. Talouden ja tuotannon kasvaessa vuokratyövoimalle on kysyntää tuotannon huippujen tasoittamisessa. Laskusuhdanteessa vuokratyövoimaa saatetaan tarvita, kun yritykset eivät uskalla palkata omaa työvoimaa. Toisaalta vuokratyö on se, joka laskusuhdanteessa ensimmäisenä joustaa. Kevään edetessä onkin alan yrityksen mukaan vuokratyövoiman kysyntä selvästi vähentynyt. Nousun alkaessa kysyntä kohdistuu taas yleensä ensimmäisenä vuokratyövoimaan. Työvoiman vuokrauksella on seudulla tärkeä paikkansa yritysten tarvitsemien palvelujen tuottajana. Tässä suhdannetilanteessa sen puskurivaikutus työttömyysasteen kehityksessä on todennäköisesti ollut merkittävä.

2. TYÖVOIMAPOLITIIKAN TOIMIJOITA

Työ- ja elinkeinotoimistojen palvelut

Seutukunnan työ- ja elinkeinotoimistot sijaitsevat Uudessakaupungissa ja Laitilassa. Toimistot tarjoavat työnantajille kaikkia työnantajapalveluihin kuuluvia mm. työvoiman välitykseen ja hankintaan liittyviä peruspalveluja. Uudessakaupungissa on työnantajapalveluissa kolme virkailijaa ja Laitilassa yksi. Peruspalveluissa työnantaja voi ilmoittaa avoimen paikan TE-toimistoon, joka tiedottaa paikasta työnantajan valitsemalla tavalla (Avoimet paikat -palvelu, Paikkavahti, YLE:n Teksti-TV jne), työnantajalle välitetään sopivia ehdokkaita TE-toimiston asiakastietojärjestelmästä tai hänelle tarjotaan itse mahdollisuutta hakea sopivia ehdokkaita CV-nettipalvelussa. Työnantajaa myös neuvotaan rekrytoinnissa ja tarvittaessa järjestetään rekrytointitilaisuuksia tai -kampanjoita. Tarvittaessa työnantajaa opastetaan haettaessa työvoimaa maan rajojen ulkopuolelta.

Jos osaajista on pulaa, toimistot tarjoavat työvoimakoulutusta uusia työntekijöitä rekrytoitaessa ja myös silloin, kun tarvitaan olemassa olevien työntekijöiden osaamisen päivittämistä. Näitä yhdessä työnantajan kanssa suunniteltuja ja rahoitettavia koulutuksia ovat mm. RekryKoulutus, TäsmäKoulutus ja MuuntoKoulutus. Käytössä on myös oppisopimuskoulutus, joka soveltuu sekä ammatilliseen perus- että lisäkoulutukseen. Työnantajia palvelee myös puhelinpalvelu Työlinja, josta työnhakijat voivat kuulla avoimista työpaikoista. Henkilöstön vähentämistilanteissa toimistot neuvovat mm. muutosturvaan liittyvissä asioissa.

Työnantaja voi saada työttömän työllistämiseen tietyin edellytyksin harkinnanvaraista palkkatukea. Vajaakuntoisen henkilön työssä selviytymisen tukemiseen on lisäksi käytössä työolosuhteiden järjestelytuki. TE-toimistojen kautta työnantaja voi myös halutessaan tarjota nuorelle, ammatinvaihta-

jalle tai kohennusta ammattitaitoonsa hakevalle mahdollisuuden työharjoitteluun ja työelämävalmennukseen.

Työvoimatoimistot muuttuivat vuoden 2009 alusta työ- ja elinkeinotoimistoiksi. Uuden TE-toimiston visio on vuonna 2012 olla moderni työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtauspaikka, arvostettu työnvälittäjä, työvoiman kehittäjä, työ- ja elinkeinopolitiikan asiantuntija ja aktiivinen verkostovaikuttaja. TE-toimiston ydintehtävät ovat työnvälitys, työvoiman kehittäminen ja yritysten toimintaedellytysten parantaminen.

Uudistuksen myötä kunkin TE-toimiston yhteyteen perustettiin työllisyysenedistämistoimikunta, ja entisen työvoimatoimikunnan tehtävät siirrettiin virkatyönä tehtäviksi. Uuden TE-toimikunnan tehtävänä on mm. sopia toimintamalleista, joilla paikallisiin työmarkkinoilla tapahtuviin muutoksiin kyetään vastaamaan mahdollisimman tehokkaasti. TE-toimikunnan jäsenet edustavat työelämän paikallisia järjestöjä (työnantaja- ja työntekijäpuolta), kuntia ja yhteistyökumppaneita. Jäseniä on yhteensä yhdeksän, puheenjohtaja ja sihteeri ovat TE-toimistosta.

TE-toimistojen toimintojen ja palvelujen kehittäminen jatkuu edelleen ja sitä johtaa Työ- ja elinkeinoministeriö. Tällä hetkellä Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinokeskuksessa on meneillään ja keskenään Varsinais-Suomen alueen TE-toimistoja koskeva toimistoverkkouudistushanke. Seudun kannalta on välttämätöntä, että täällä säilyy ainakin yksi TE-toimisto.

Ammatillinen koulutus

Seudulla toimii kolme ammatillista oppilaitosta: Uudenkaupungin ammattiopisto Novida, Turun ammattikorkeakoulun Uudenkaupungin yksikkö sekä Laitilan ammatillinen aikuiskoulutuskeskus Innova. Niiden tehtävä on kouluttaa joustavasti ja tarpeen mukaan seudun elinkeinoelämän tarvimia työntekijöitä. Koulutus sisältää sekä ammatillisen perus- että lisäkoulutuksen. Oppilaitosten tulee jatkossakin olla mukana yritysten kanssa yhdessä toteutettavissa kehityshankkeissa ja siten lisätä sekä omaa että toimintaympäristön osaamista.

Uudenkaupungin ammattiopisto Novida

Novida on monialainen ammatillinen oppilaitos, jossa voi suorittaa toisen asteen perusopintoja sekä ammatillisia lisä- ja täydennysopintoja. Novidan strategian toiminnallisena tehtävänä on tuottaa alansa osaajia tasokkaalla koulutustoiminnalla yhteistyössä työelämän kanssa. Novida haluaa olla myös mukana kehittämässä pitkäjänteisellä toiminnalla alueen yritysten osaamista. Kehittämishankkeissa Novida on mukana joko koulutuksen asiantuntijana, kumppanina, toteuttajana tai hallinnoijana.

Koulutustarjonnassa on 10 eri alojen ammatillista perustutkintoa, joissa on yhteensä 14 eri koulutusohjelmaa. Koulutusalat ovat

- tekniikan ja liikenteen ala
- yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala.

Novidassa voi myös suorittaa kaikilla koulutusaloilla ylioppilastutkinnon samanaikaisesti ammatillisen tutkinnon kanssa. Novidassa on noin 570 perustutkinto-opiskelijaa sekä noin 200 oppisopimusopiskelijaa. Vuosittain noin 800 aikuista käyn jonkun Novidan järjestämän kurssin. Tammikuun 2009 tilastointipäivänä Novidan kirjoilla oli nuorisooasteen opetuksessa 341 nais- ja 198 miesopiskelijaa.

Novidan toiminnassa korostuu kiinteä yhteistyö elinkeinoelämän kanssa. Ohutlevykeskus, oppimiskeskus sekä ura- & rekry -toiminto tuottavat räätälöityjä palveluja yrityksille. Hankkeiden kautta Novida on myös mukana seudulla toimivissa aineenkoetus- ja kylmälaboratorioissa.

Novida tarvitsee jatkossakin riittävät taloudelliset resurssit, riittävän ja osaavan henkilökunnan sekä mahdollisuuden itsenäisesti toteuttaa paikallistuntemukseen ja räätälöintiin perustuvaa koulutusta ja kehittämistoimintaa.

Aikuiskoulutuskeskus Innova

Innovan omistaa tällä hetkellä Laitilan ja Rauman muodostama kuntayhtymä. Toimipaikkoja on Laitilassa, Uudessakaupungissa ja Porissa yksi sekä Raumalla kolme. Vuoden 2010 alusta Innova on osa Porin, Rauman, Länsi-rannikon ammatillisen aikuiskoulutuksen kuntayhtymän sekä Porin Aikuiskoulutussäätiön perustamaa Länsirannikon Koulutus Oy:tä. Osakeyhtiön perustamissopimuksessa Laitila on yksi koulutuksen järjestäjäpaikka.

Innovan strategisena lähtökohtana on kouluttaa ja valmentaa opiskelijoita heidän ammatillisissa taidoissaan oivaltamisen ja elinikäisen oppimisen periaatteilla. Samanaikaisesti Innova toimii myös alueellisena kehittäjänä. Innovan visiossa koulutuskeskus on Vakka-Suomen ja Rauman seudun johtava aikuiskoulutuksen osaja ja alueellinen kehittäjä.

Suurin osa opetuksesta on työvoimakoulutusta. Innova järjestää myös omaehtoista perus- ja lisäkoulutusta, oppisopimuskoulutusta sekä yritysten henkilöstökoulutusta. Pääkoulutusaloja on 12. Koulutus tähtää yleensä perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin.

Vuoden 2010 alusta koulutus jakaantuu kahteen tulosalueeseen: nuorten ja aikuisten koulutus. Nuorten koulutuksen järjestämisestä Vakka-Suomessa ei ole päätöksiä. Aikuiskoulutus jakaantuu työvoimapolitiittiseen (TEM) ja ammattitutkintoon johtavaan koulutukseen (OPM). Koulutuksen järjestämisen ratkaisee alueellinen tarve, kilpailutus sekä käytettävissä oleva valtion rahoitus.

Laitilan toimipaikassa on päteväintilaitos, jossa suoritetaan painelaitteiden hitsaukseen liittyviä päteväintikokeita. Koulustehdas Lasepro on erikoistunut laserhitsausteknologiaan ja tekee yhteistyötä yritysten kanssa tuotekehityksessä, koetuotannossa, testauksessa ja konsultoinnissa.

Turun ammattikorkeakoulun Uudenkaupungin yksikkö

Yksikkö tarjoaa tekniikan, ympäristön ja talouden tuloalueelle sijoittuvan logistiikan koulutusohjelman. Ohjelman laajuus 210 opintopistettä, 3,5 vuotta ja tutkintonimike on tradenomi. Aloituspäikkoja on 40, vuonna 2008 hakijoita oli 28. Suuntautumisvaihtoehdot ovat

- hankintojen johtaminen
- kuljetus-, varastointi- ja logistiikkapalvelujen kehittäminen
- logistiikan teknisten sovellusten hyödyntäminen.

Koulutuksen lisäksi yksiköllä on kiinteät yhteyden seudun yrityksiin harjoittelupaikkojen, opinnäytteiden sekä erilaisten kehittämishankkeiden kautta. Lukuvuonna 2008 - 2009 opiskelijoista oli naisia 68 ja miehiä 110.

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutus on määräaikaiseen työsuhteeseen perustuvaa ammatillista koulutusta, jota täydennetään oppilaitoksissa järjestettävillä tietuopuolisilla kursseilla. Oppisopimuksessa voi opiskella pääsääntöisesti samoihin tutkintoihin kuin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Tutkintoon johtava koulutus kestää yleensä 2-4 vuotta. Lisäkoulutuksessa koulutusaika vaihtelee 4-12 kk:n välillä. Henkilökohtaisessa opiskeluohjelmassa voidaan ottaa huomioon aikaisempi koulutus ja työkokemus. Työnantaja saa työssä oppimisen ohjaamisesta korvausta, opiskelija TES:n mukaista palkkaa. Teoriajaksoilla opiskelija saa opintososiaalisia etuuksia.

Oppisopimustoimiston päätoiminta-alue on Vakka-Suomi, toiminta ulottuu kuitenkin jonkin verran muualle Varsinais-Suomeen osittain myös eteläisen Satakunnan alueelle.

Seutukunnan erityispiirre on metalliteollisuuden, kuljetus- ja logistiikka-alan sekä kaupan alan voimakas kasvu. Uudenkaupungin satama-alueelle rakentuu iso metalliteollisuuden keskittymä, joka vaikuttaa alueella paitsi kuljetus- ja logistiikkapalveluiden myös kaupan alan työvoimatarpeen kasvuun. Lisäksi seudun strategioissa painotetaan yrittäjyyttä. Siitä johtuen on oppisopimustoimisto sitoutunut kehittämään yrittäjän oppisopimukseen liittyviä käytäntöjä partnerina OPH:n rahoittamassa Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä -hankkeessa. Hankkeen tavoite on kehittää kattava ja yhtenäinen palvelutarjonta Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen alueen pienyrittäjien liiketoimintaosaamisen kehittämiseksi koko yrittäjyyden elinkaaren ajalle.

Kasvu on lisännyt oppisopimuspaikkojen kysyntää. Oppisopimusopiskelijoita oli vuonna 2008 yhteensä 346. Heistä naisopiskelijoita oli 170 eli 50 prosenttia. Kevään 2009 aikana opiskelijamäärä on kasvanut 419:ään. Heistä perustutkinto-opiskelijoita on 200 ja naisia 155. Opiskelijan keski-ikä on 35 vuotta. Opiskelijoiden ikä vaihtelee 17:n ja 67 vuoden välillä. Opiskelijat ovat 166:n eri työnantajan palveluksessa. Yrittäjäopiskelijoita on 195.

Tavoitteena on joustava työelämälähtöinen oppisopimuskoulutus, mihin tarvitaan seudun oma toimisto.

3. SEUDULLISIA KEHITTÄMISTOIMIA

Ennakointitoiminta

Vakka-Suomen KOKO-ohjelmassa korostetaan osaavan työvoiman saantiin liittyvien kehittämistoimintojen käynnistämistä ja niissä tarvittavien yhteistyöverkostojen toiminnan vakiinnuttamista. Seudun itsenäisen elinkeinopolitiikan kannalta on tärkeää, että seutu saa riittävästi ennakointitietoa elinkeinoelämän tulevasta kehityksestä ainakin tärkeimmillä toimialoilla ja klustereissa.

Ennakointitoiminnassa on käynnistetty erilaisia toimenpiteitä. Uudenkaupungin kauppamariosaston, TE-keskuksen tutkimus- ja ennakointipalvelun, seudun keskeisten metalli- ja konepajayritysten sekä yrityspalvelujen yhteistyönä toteutettiin noin vuoden mittainen ennakointiprosessi. Työn pohjana oli ns. PESTE-prosessi ja sen seudun toimintaympäristön muutoksia kuvaileva materiaali. Prosessi tuotti yritysten liiketoimintaosaamisen kohottamiseen sekä työvoiman saatavuuteen ja koulutukseen konkreettisia, vastuutettuja toimenpiteitä. Jatkossa ryhmä kokoontuu pari kertaa vuodessa tarkastelemaan toimenpiteiden etenemistä. Saatujen kokemusten perusteella seudullista ennakointitoimintaa on tarkoitus käynnistää myös muilla seudun painopistealoilla.

Seudun edustajat ovat mukana TE-keskuksen syksyllä 2008 käynnistämässä maakunnallisessa ennakointifoorumissa. Foorumi kokoontuu 2-4 kertaa vuodessa ja käsittelee sovittujen teemojen ajankohtaisia asioita. Lyhyen aikavälin tarpeita palvelee TE-keskuksen ammattibarometri, josta tulee vuosittainen prosessi. Arvio rekrytointitarpeista ja työmarkkinatilanteesta vuoden kuluttua sekä työnhakijatilanne perustuu TE-toimistojen näkemykseen työmarkkinatilanteen kehityksestä.

Ennakointitoiminnassa on tavoitteena kehittää edelleen sen elinkeinoelämälähtöisyyttä esim. yritysten ennakointiverkostojen avulla.

Työttömien aktivointi

Seudulla on käynnissä projekti, jossa aktivoidaan pitkään työttöminä olleita työnhakuun lähtien liikkeelle elämänhallintaan liittyvistä toimenpiteistä. Vastaava projekti on käynnistetty myös työhallinnon toimenpiteiden ulkopuolelle joutuneiden, sosiaalitoimen asiakkaana olevien henkilöiden kohdalla. Nuorten työttömyyden nopeaa kasvua pyritään puskuroimaan mm. tarjoamalla mahdollisuutta ammatillisiin jatko-opintoihin, joissa nuori voi kehittää ammatillista monitaitoisuutta. Ammattioppi-

laitos on myös tehostanut tukitoimiaan valmistuvien nuorten ensimmäisen työpaikan etsinnässä tavoitteenaan kaikkien valmistuvien työllistyminen.

Tavoitteena on erityisesti nuorten kiinnittyminen työelämään välittömästi koulutuksesta valmistumisen jälkeen sekä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten saaminen joko koulutukseen tai työpajatoimintaan.

Ulkomainen työvoima

Ulkomaisen työvoiman määrästä seudun yrityksissä on vaikea saada tietoa. Vieraskielisiä oli vuoden 2007 lopussa kirjoilla maakunnassa 16 600 henkilöä eli 3,6 % väestöstä. Selvästi suurin kieli-ryhmä on venäjä 22,5 %. Vakka-Suomessa oli vastaavana ajankohtana 275 vieraskielistä, osuus koko väestöstä 1,7 %.

Ulkomaisen työvoiman käyttö ei TE-keskuksen tietojen mukaan ole laajaa Vakka-Suomessa, mutta yksittäisten yritysten kohdalla tilanne voi olla toinen. Pääosa tarpeesta on hoidettu määräaikaisena vuokratyövoimana. Maataloudessa ulkomaisen tilapäisen työvoiman käyttö on jo pitkään ollut erittäin merkittävää. Seutukunnassa ei ole omaa ulkomaista työvoimaa ja/tai maahanmuuttajia koskevaa ohjelmaa tai kunnallisia päätöksiä. Varsinais-Suomen TE-keskuksessa valmistui syksyllä 2007 maahanmuuttopolitiittinen ohjelma vuoteen 2015. Monikulttuurinen Varsinais-Suomi –asiakirja sisältää kuusi toimintalinjaa toimenpiteineen ja ehdotuksineen eri toimijoiden rooleista ja rahoituksesta. Ohjelma tukee riittävän ja osaavan työvoiman saantia yrityksiin sekä parantaa maahanmuuttajille tarkoitettuja palveluja ja kotouttamistoimintaa.

Starttiraha aloittavan yrittäjän tukena

Harkinnanvaraisella starttirahalla voidaan turvata aloittavan yrittäjän toimeentuloa sinä aikana, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän. Sitä voidaan myöntää sekä työttömälle että palkkatyöstä, opiskelusta tai kotityöstä kokoaikaiseksi yrittäjäksi siirtyvälle. Tuen saamisen edellytyksiä ovat yrittäjäkokemus tai –koulutus, mahdollisuudet kannattavaan toimintaan. Starttirahaa voi saada noin 527 - 670 euroa kuukaudessa enintään 18 kuukauden ajan. Uudenkaupungin TE-toimistossa on tehty myönteisiä starttirahapäätöksiä vuosina 2004 - 2008 yhteensä 157 eli keskimäärin 31 vuodessa. Huippuvuosi on ollut 2006, jolloin tehtiin 40 myönteistä päätöstä. Tänä vuonna on tähän mennessä tehty 15 myönteistä päätöstä. Laitilan TE-toimistossa on vastaavana aikana tehty yhteensä 60 myönteistä päätöstä eli keskimäärin 12 vuodessa. Tänä vuonna on toistaiseksi tehty 6 myönteistä päätöstä.

Tavoitteena on säilyttää rahoituksen saatavuuden lisäksi paikallistuntemus starttirahan myöntämisen prosessissa.

Yrittäjäkoulutus

Vakka-Suomessa on vuosittain järjestetty yrityksen perustamisesta kiinnostuneille kaksi avointa TE-keskuksen rahoittamaa maksutonta yrittäjävalmennusta. Osallistujia kullakin kurssilla on ollut noin 20. Järjestäjinä ovat toimineet Novida ja Innova. Tarvetta useampien kurssien järjestämiseen on olemassa. Odotusajat kurssien alkamiseen venyvät pitkiksi, ja etenkin starttirahalaisten asema vaikeutuu, koska tuen saanti on kytketty kurssin käymiseen. Jo toimiville yrittäjille on ollut muutama vuoden tarjolla oppisopimuskoulutuksena yrittäjän ammattitutkintoon valmentavaa koulutusta. Koulutus suoritetaan työn ohessa ja sen kesto on 1,5 vuotta. Tavoitteena on laatia oman yrityksen LTS ja näyttötutkinnossa osoittaa, miten toteuttaa sitä. Tavoitteen saavuttamista tukee kunkin osallistujan saama henkilökohtainen valmentaja. Koulutuksen järjestäjinä ovat olleet yhdessä Innova, Novida ja Vakka-Suomen oppisopimustoimisto.

Tavoitteena on lisätä yrittäjäkoulutuksen määrä tarvetta vastaavaksi.

Uusien yritysten perustaminen ja yritystoiminnan tukeminen

Varsinais-Suomen seutukunnista Vakka-Suomi erottuu yritysperustannassa edukseen. Vuonna 2001 yrityksiä oli 1 994, vuoden 2008 lopussa 2 502, nettolisäys oli 508 eli 25,5 %. Tarkastelujaksolla muutos on ollut joka vuosi positiivinen.

Yrityksen perustamisen tukemisessa on monesti kysymys työpaikan varmistamisesta. On tilanteita, jossa omalle osaamiselle ei palkkatyössä löydy kysyntää. Irtisanominen tai lomautus voi olla kannustin lähteä testaamaan oman liikeidean kantavuutta. Asianmukainen perustamisneuvonta on välttämätöntä virheratkaisujen ehkäisemiseksi jo etukäteen.

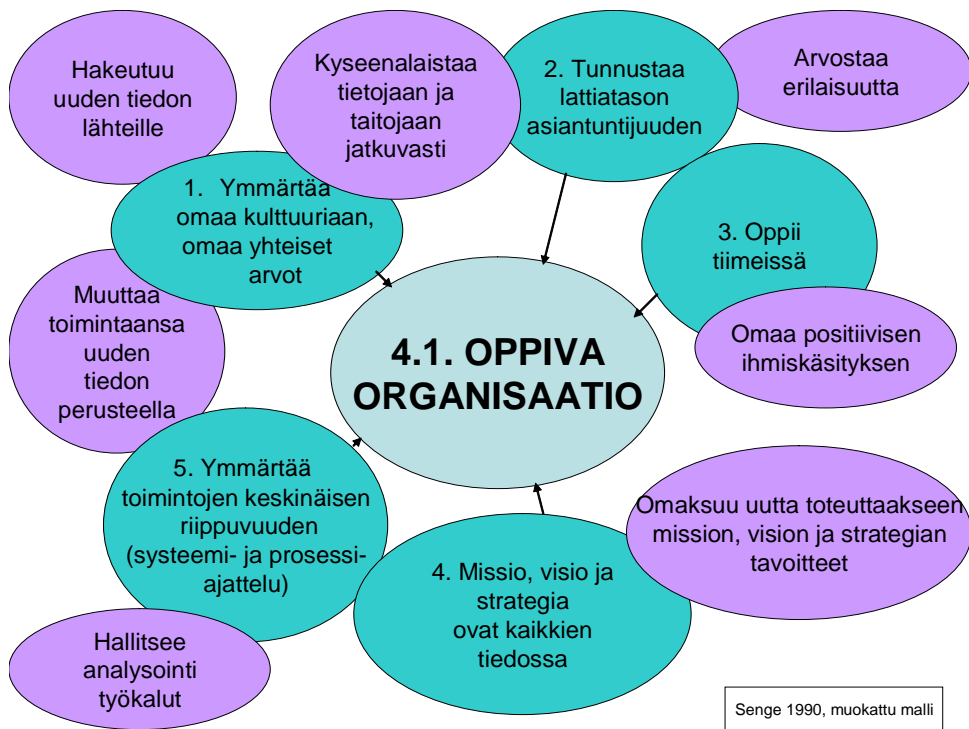
Yritysten perustamisneuvonta hoidetaan Uusyrityskeskusten toimintamallilla. Neuvontatyötä tekee koko seutukunnan alueella yksi päätoiminen yritysneuvoja. Jatkossa työssä paneudutaan myös jonkin aikaa toimineiden yritysten tilanteiden selvittämiseen.

Vakka-Suomeen on syntynyt yhteistyöverkosto Vakka-Suomen yrityspalvelut, joka tarjoaa neuvontaa ja kehittämispalveluja seudun kaikille yrityksille. Yrityksen perustamisneuvonnan lisäksi mukana ovat yleinen yritysneuvonta ja kehittäminen, tutkimus- ja tuotekehityspalvelut, yrityshautomo, koulutus ja kuntakohtaiset yrityspalvelut. Toiminta on asiakaslähtöistä, tiedot eri toimijoiden palveluista saa samasta paikasta.

Vakka-Suomessa toimii myös seudullinen neuvojaverkosto, joka on yritysten sukupolvenvaihdosten tukena. Tarpeen mukaan yrityksiä ohjataan käyttämään TE-keskuksen ViestinVaihto –palveluja, mikä auttaa pk-yrityksiä valmistautumaan sukupolvenvaihdos- ja/tai omistajanvaihdosprosessiin sekä tekemään vaihdokseen liittyvät valinnat ja ratkaisut hallitusti.

Vakka-Suomen ja Rauman seudun kahdeksan kunnan alueella toimii Maaseudun kehittämissyhdystys Ravakka. Se on Leader- toimintaryhmä, joka tukee ja opastaa maaseudun toimijoita. Sen kehittämissuunnitelmasta rahoitetaan yhteisöjen hankkeita sekä myönnetään yritystukia ohjelmaperusteisesti. Kustavi ja Taivassalo ovat mukana saaristokuntien Samassa veneessä –toimintaryhmän ohjelmassa. Lisäksi Vakka-Suomen rannikkokunnilla on kalatalouden Leader-kehittämissuunnitelma.

Tavoitteena on säilyttää riittävä ja osaava neuvontapalvelu kaikissa yritystoiminnan vaiheissa.

KUVAUS VAKKA-SUOMEN OHJELMAN SUKUPUOLIVAIKUTUKSISTA

Vuonna 2008 seutukunnassa asui 15 980 naista ja 15 675 miestä. Teollisena alueena Vakka-Suomen viisivuotisryhmittäinen sukupuolijakautuma on ennen seniori-ikää miesvoittainen. Viiden vuoden ikäluokkakautuma (kts. väestöpyramidi Liite 1) osoittaa, että vaikka alle viisivuotiaiden ikäryhmässä tyttöjä on enemmän kuin poikia, kaikissa seuraavissa ikäryhmissä aina 55-vuotiaisiin saakka on enemmän miehiä. Tästä eteenpäin ikäryhmissä on naisenemmistö yhtä poikkeusta lukuun ottamatta loppuun saakka. Selityksenä vanhemmissa ikäryhmissä on miesten suurempi kuolleisuus ja mahdollisesti myös paluumuutto lähtöalueelle. Suurten ikäluokkien ikäryhmässä 60-64-vuotiaat miesenemmistö johtuu todennäköisesti seudun teollisuuden yksipuolisesta työvoiman rekrytoinnista 70-luvulla. Suurimmillaan sukupuolten välinen ero on ikäryhmässä 20-34-vuotiaat. Tytöt hakeutuvat poikia aktiivisemmin koulutukseen seudun ulkopuolelle ja jättävät poikia useammin palaamatta seudulle. Sekä koulutus- että työpaikkatarjonnan painottuminen ”miehisiin” aloihin selittävät ilmiötä.

Naisia on ollut miehiä enemmän työttöminä aina vuoden 2009 helmikuuhun saakka, jolloin 57 % työttömistä oli naisia. Työttömien naisten määrä on tehnyt edestakaista liikettä kuluneen 12 kauden aikana. Huhtikuun lopussa naisten työttömyys oli kuitenkin lähes tarkalleen samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien miesten määrä väheni vuoden 2008 kesäkuun loppuun saakka. Tämän jälkeen se kääntyi kasvuun, joka jyrkkeni marraskuussa. Työttömyys on lisääntynyt erityisesti rakennusalailla ja teollisuudessa. Huhtikuun lopussa miehiä oli työttömänä 621 ja naisia 459.

Työpaikkojen sukupuolijakautuma työnantajasektorin ja ammattiaseman mukaan 2006

		Miehet	Naiset
Työpaikat/alueella työssäkäyvät yhteensä		6747	6025
Palkansaajat		5275	5242
	Valtio	105	126
	Kunta	565	2125
	Valtioenemmistöinen Oy	49	114
	Yksityinen sektori	4552	2875
	Tuntematon	4	2
Yrittäjät		1472	783

Tarkasteltaessa seudun työpaikkoja ammattiaseman mukaan voidaan todeta, että palkansaajien sukupuolijakautuma on hämmästyttävän tasainen. Julkisen sektorin työpaikkojen naisvoittoisuus tasaa yksityisen sektorin miesvoittoisuuden. Sen sijaan yrittäjän statuksella toimivia miehiä on huomattavasti enemmän kuin naisia. Toimialoilla yhteensä on miehiä yrittäjinä 1,9 henkeä yhtä naista kohti. Tilanne on samantyyppinen myös muissa Varsinais-Suomen seutukunnissa. Ilmiö esiintyy kaikilla muilla toimialoilla paitsi yhteiskunnallisissa ja henkilökohtaisissa palveluissa. Vakka-Suomessa tällä toimialalla oli yrittäjinä 3,4 naista yhtä miestä kohti. Vahvimmin miesvoittoista vakasuomalainen yrittäjyys on rakentamisessa (22,1 miestä/nainen) ja kuljetus-, varastointi- ja tietoliikennetoiminnassa (6,9 miestä/nainen). Tilanne näkyy myös aloittavien yritysten neuvonnassa, jossa asiakkaiden sukupuolijakautuma on toista vuotta peräkkäin miesvoittainen (2/3 asiakkaista). Naisten erityinen tukeminen yrittäjyyteen on ilmeisesti edelleenkin paikallaan.

Alueella työssäkäyvien sukupuolijakautuma toimialoittain 31.12.2006

		Miehet	Naiset
Toimialat yhteensä		6747	6025
A-B	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	739	414
C	Kaivostoiminta ja louhinta	36	6
D	Teollisuus	2946	1298
E	Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	42	18
F	Rakentaminen	823	51
G-H	Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	534	811
I	Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	390	196
J-K	Rahoitus-, vakuutus- ym. toiminta	417	553
L-Q	Yhteiskunnalliset palvelut	736	2626
X	Toimiala tuntematon	84	52

Seudun ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden sukupuolijakautumaa on tarkasteltu LIITTEESSÄ 2 Työvoimapolitiikka. Naisvoittoinen sukupuolijakauma on seudun kahdessa lukiossa, jotka vetävät tyttöjä jatkamaan yleissivistävässä koulutuksessa ja hakeutumaan sitä kautta korkeakouluopintoihin seudun ulkopuolelle.

Elinkeinoelämän tarpeisiin pohjautuva ammatillinen koulutus vahvistaa nykyisellään sukupuolijakautuman vinoutta. Lukiopaikkojen runsas tarjonta pitää jossain määrin tyttöjä paikkakunnalla pidempään, vaikka onkin tie seudun ulkopuolella tapahtuvaan korkeakouluopiskeluun. Oppilaitoksilla ei ole juuri muita mahdollisuuksia vaikuttaa oppilaiden sukupuolijakautumaan kuin markkinointi ja esittely, jossa pyritään ohjaamaan eri sukupuolia hakeutumaan normista poikkeavalle alalle. Ikäluokkien jatkuvasti supistuessa markkinoinnissa joudutaan kuitenkin keskittymään muihin asioihin. Hakeutumiseen pyritään kuitenkin aktiivisesti vaikuttamaan. Innovalla on koulutustarjonnassaan esim. naisten valmentava koulutus metallialalle. Novida on tarjonnut perinteisten miesten alojen koulutusta erityisesti naisille esim. työpaikkojen lopetustilanteissa.

Ohjelman sukupuolivaikutukset

Vakka-Suomen ohjelman toimenpidekokonaisuutta *Innovaatioiden hyödyntäminen yrityksissä* voidaan pitää lähinnä sukupuolineutraalina. Tutkimuksen ja tuotekehityksen tulosten sovittamisessa seudun yritysten sovellus- tai tuotantokäyttöön on niin paljon haasteita, että sukupuolitasa-arvon tavoitteiden asettaminen toiminnalle tuskin johtaa tulokseen. Advisory Board -toiminnassa on rajoitetusti mahdollisuuksia tietoisesti rekrytoida myös naisia seudun tarjoamaan asiantuntijakaartiin ja tukea yrityksiä molempien sukupuolten näkökulmat huomioivissa valinnoissa.

Ohjelmaperusteiseen kehittämiseen vaikuttaminen tarjoaa eniten mahdollisuuksia ottaa asioihin kantaa myös sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävällä tavalla. Tämä on syytä pitää läpäisyperiaatteella toiminnan tavoitteena ja raportoida myös KOKO-ohjelmassa vuosittain.

Myös ennakkoinnissa ja tulevaisuusfoorumeissa on mahdollista pitää jatkuvasti esillä myös sukupuolinäkökulma ja mahdollisuudet koulutuksen uudelleen suuntaamiseen, kun pohditaan osaavan työvoiman saantia. Koulutus kaikilla tasoillaan on joka tapauksessa avainasemassa sukupuolittuneiden työmarkkinoiden kehittämisessä.

Yksi seudun pullonkauloista työvoiman kysynnän ja tarjonnan osalta on korkeasti koulutetun työvoiman saannissa. Vaikeutena on usein puolison työpaikka. Useimmiten on kysymys miehistä, kun seutukunnan yrityksiin palkataan korkeasti koulutettua henkilökuntaa. Seudulla on pulaa vastavantasaisen koulutuksen saaneiden naisten työpaikoista. Puolison työpaikan löytämiseksi on jonkin verran tarjolla palvelua kuntatasolla, toimintaa pyritään tehostamaan seudullisesti.

Laaja-alaisesti ymmärretyn hyvinvointialan kehittämisessä otetaan huomioon ennalta ehkäisyyn tähtäävien toimenpiteiden kehittämisessä miesten epätasa-arvo terveydentilan ja kuolleisuuden suhteen vanhemmissa ikäluokissa. Lisäksi hyvinvointialan koulutuksessa ja rekrytoinnissa tuetaan miesten hakeutumista alalle.

Ohjelman laatimiseen on osallistunut tasapuolisesti miehiä ja naisia. Ohjelmaehdotuksen materiaalin tuottamiseen on osallistunut kaksi naista ja yksi mies. Ehdotuksen hyväksymisestä vastaa kuntalain mukaisesti koottu yhtymähallitus. Valmistelua ohjanneen työvaliokunnan jäsenistä (6) vain yksi on nainen. Elinkeinojen kehittäjien, yritysneuvojen, oppilaitosten ja työhallinnon edustajien sukupuolijakautuma on lievästi naisvoittoinen (8-7). Kauppakamariosaston hallituksen kokouksessa enemmistö miehiä (10-1). Sen sijaan yrittäjähdistysten puheenjohtajien palaverissa kaikki osanottajat olivat naisia.

Kuvaus Vakka-Suomen KOKO-ohjelmaehdotuksen ympäristövaikutuksista

Vakka-Suomen vision ympäristövaikutusten analyysi

Teolliseen osaamiseen nojaava,

- + teollisuus on jo pitkään ollut kärkijoukkoa ympäristöongelmien poistamisessa
- + teollinen osaaminen tuottaa uusia välineitä ympäristöongelmien poistamiseen
- teollisuus tuottaa tavaroita: kierrätysnäkökulma on tärkeä ja pitkälti huomioitu
- teollinen toiminta on suhteessa alueen kokoon melko suurta, mistä syystä ympäristöongelmat kasaantuvat: parantuva tekninen osaaminen pienentää ympäristökuormaa jatkuvasti

nopeasti uusia taitoja ja tietoja omaksuva

- + uusi teknologia on vanhaa ympäristöystävällisempää
- + teollisenkin tuotannon palvelupainotteisuus lisääntyy
- kokeilut eivät aina onnistu

korkeatasoinen työ-, asuin ja vapaa-ajan ympäristö

- + ympäristö on nostettu fokukseseen
- + Vakka-Suomi on suhteellisen pieni ja kompakti mutta monipuolinen kokonaisuus, jossa perusrakenteet ovat kunnossa, esimerkki eheästä yhdyskuntarakenteesta
- vaatii talousvaikeuksissa kamppailevilta kunnilta panostusta hyvätasoiseen maankäytön suunnitteluun ja tasokkaiden alueiden rakentamiseen
- suurten keskusten näkökulmasta seudun kehitystä voidaan pitää ”yhdyskuntarakennetta” hajauttavana

hyvät palvelut

- + vaikuttavat myönteisesti ihmisten terveyteen, hyvinvointiin ja viihtyvyyteen
- vaativat kunnilta panostusta.

Toimenpidekokonaisuudet

1. Koordinaatio ja verkostoyhteistyöhön osallistuminen

1.1. Ohjelmaperusteisen kehittämistyön hyödyntäminen yritystoiminnan toimintaedellytysten parantamiseksi

Ohjelmaperusteisen kehittämistyön hyödyntämisessä lähtökohta ihmisten terveyden, elinolojen ja viihtyvyyden kehittämisessä on seudun visiossa. Yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön liittyvien asioiden hyvä tila on tavoitteen mukaisesti koko ajan mukana ohjelmaperusteisessa kehittämistyössä sekä maakunta- että seututasolla.

Kulkuneuvo- ja metalliteollisuus sekä meriklusteri -teemakokonaisuudessa ohjelmaperusteisen kehittämisen hyödyntäminen on lähinnä ympäristöneutraalia. Limittämällä kuitenkin kehitystyö ympäristöystävällisten energiaratkaisujen ja energiateknologiaan liittyvien koneiden ja laitteiden kehittämiseen voidaan varmistaa myös tämän klusterin positiiviset ympäristövaikutukset.

Ympäristöystävälliset energiaratkaisut ja niiden edistäminen ohjelmaperusteisessa työssä vaikuttavat myönteisesti ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Energiateknologiaan liittyvien koneiden ja laitteiden tuotannon edellytyksenä seudulla on ohjelmaperusteisen kehittämisen luomat mahdollisuudet kokeilla ja testata toimintoja käytännössä. Ohjelmatyöllä voidaan varmistaa, että kehittämistyön tulosten vaikutukset maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen ovat positiivisia.

Seudun ohjelmaehdotuksessa korostuu ohjelmaperusteisen kehittämistyön merkitys maatalo- ja kalatalouden kannalta. Maankäytönsuunnitteluun liittyvät linjaukset pitkälti ratkaisevat kummankin toimialan mahdollisuudet seudun luonnonvarojen hyödyntämiseen kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Osittain myös KOKO-ohjelmatyön avulla on tarkoitus hallita toimintojen kehittämi-

sen vaikutuksia maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen.

Laajasti ymmärretyn hyvinvointialan kehittäminen verkostotyönä ja maakuntatason yhteistyönä vaikuttaa myönteisesti ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

1.2. Innovaatioiden hyödyntäminen yrityksissä

Kulkuneuvo- ja metalliteollisuus sekä meriklusteri muodostavat teemakokonaisuuden, jossa auto- ja tehdas perustaa tulevaisuutensa pitkälti sähköllä kulkevien ajoneuvojen kehitykseen. Sen linjaukset heijastuvat myös alan osatoimittajien tuotekehitykseen. Kehitys liittyy maailmanlaajuisiin ponnisteluihin liikenteen ilmastovaikutusten vähentämiseksi. Huomattava osa metalliteollisuuden innovaatioista liittyy ympäristöystävälliseen teknologiaan.

Ympäristöystävällisten energiaratkaisujen tutkimustulosten tuotannollistaminen ja tuotteiden testaaminen seudulla vaikuttaa monipuolisesti ympäristön tilaa parantavasti. Toisaalta ratkaisuilla on myös paikallisesti ympäristöä heikentävä vaikutus (tuulimyllyjen ja laajojen aurinkopaneelikenttien maisemahaitat, laajojen maalämpöratkaisujen mahdolliset vaikutukset pohjavesien virtauksiin). Näitä voidaan kuitenkin vähentää pitämällä alueiden mittakaava kohtuullisena ja käyttämällä uusinta tekniikkaa. Bioenergiaratkaisuissa etsitään keinoja, jotka varmistavat luonnonvarojen tarkoituksenmukaisen käytön siten, että energian tuotannon käyttöön otetaan vain sellaisia resursseja, joita ei muuhun voida hyödyntää. Ympäristöystävällisillä energiaratkaisuilla samoin kuin energiateknologiaan liittyvien koneiden ja laitteiden kehittämällä vaikutetaan esim. ilman ja vesien tilan paranemisen sekä ilmastomuutoksen hidastumisen kautta parantavasti ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Maatila- ja kalatalouteen liittyvien tutkimus ja tuotekehitystulosten nopealla käyttöön ottamisella voidaan vaikuttaa maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen. KOKO pyrkii edistämään kehittämistoimia, jotka helpottavat maa- ja kalatalouden ympäristöongelmien ratkaisemista. Elintarvikealan tuotteiden ja pakkausten kehittämällä voidaan vaikuttaa ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Laajasti ymmärretyllä hyvinvointialalla, jonka kehittämisessä on painopiste terveyden ylläpitämiseen tähtäävillä toimilla ja siihen liittyvällä yritystoiminnalla vaikutetaan ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Toimenpide

2. Ennakointitietoon perustuva kehittäminen ja oppiminen

Oppivan organisaation toimintakonseptin omaksumisella on vaikutusta ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen työssä sekä yksityisissä että julkisissa organisaatioissa.

Ennakointitiedon hyväksikäytöllä saadaan aikaan positiivisia ympäristövaikutuksia kaikilla seudun painopistealoilla, kun tiedon keruu ulotetaan myös ympäristön tilasta ja sen kehityksestä kertoviin aineistoihin ja niitä peilataan yritystoiminnan kehityksestä ja kehittymismahdollisuuksista tuotettuun tietoon. Koetut kielteiset ympäristövaikutukset ja niiden ehkäisemiseen etsityt ratkaisut ovat useimilla painopistealoilla jo nyt kehitystä eteenpäin työntävä voima.